

§ 28 Strukturfrågor

TORGNY LARSSON:

Herr ordförande! Nyårshelgen 1961–62 var det många prästfamiljer som flyttade i vårt land. Det var den tidens stora strukturreform. Men det var inte första gången, första gången var redan på digerdödens tid då biskoparna ville skapa bärkraftiga enheter.

År 2000 gavs stiftsstyrelserna en central roll i det framtida reformarbetet. Det är ju så att kyrkans organisation ständigt måste förnyas och anpassades till verkligheten och resurserna användas så effektivt som möjligt och därför behövs i dag större administrativa enheter. Samtidigt måste kyrkan finnas nära människorna. Det förslag kyrkomötet nu har att ta ställning till innebär ett försök att stoppa församlingsdöden. Förslaget innebär hänsyn till de lokala förutsättningarna. Församlingsråden kan få olika mycket att besluta om. Förutom det som framgår av kyrkoordningen och församlingsinstruktionen kan kyrkoråden i pastoratet delegera ytterligare befogenheter till församlingsråden. Samtidigt innebär det ett försök till förenkling av kyrkans organisation. Församling, pastorat, samfällighet, kyrkoråd, kyrkonämnd, kyrkofullmäktige, samfälliga kyrkofullmäktige, pastoratsnämnd, valnämnd, tillsättningsnämnd, indelningsdelegerade och indelningsdelegerades arbetsutskott är begrepp som inte alla har klart för sig och förstår fulla innebörden av det. I utskottet finns två reservationer, dels om hur församlingsråden ska utses, dels om den speciella situationen i Göteborg, landets största samfällighet. Förslaget innebär att församlingsråden utses så att säga uppifrån av pastoratet genom kyrkofullmäktige. Eftersom det har funnits ett starkt önskemål om ett enda lokalt val så föreslår utskottet i likhet med utredningen och kyrkostyrelsen att det direkta valet blir till pastoratets högsta beslutande organ, kyrkofullmäktige, som har att besluta om ekonomi, fastigheter och personal. Vi menar att detta en rimlig ordning, samtidigt är det naturligtvis ett problem – hur ska man kunna utse församlingsråden? Det är då viktigt att kyrkofullmäktige är lyhört mot den lokala opinionen och den kan ju komma till uttryck i församlingsmöten men också på annat sätt.

Då det gäller Göteborg har det funnits en samfällighet sedan 1883. Jag har som präst och förtroendevald sedan 1970 kunnat se hur väl den fungerar. Genom samfälligheten samordnas många behov i storstaden – sjukhuskyrkan, studentarbetet, familjerådgivningen, det finskspråkiga arbetet, begravningsverksamheten, personalvård och fastighetsskötsel är exempel på det. samtidigt får vi inte glömma att Göteborg, mer än de flesta städer, har varit och är en segregerad stad. Det är därför oerhört viktigt att solidariteten behålls i Göteborg och att det därför också blir en enhetlig nivå. Det är alltså mot den bakgrunden man ska förstå Daniel Tisells reservation. Jag kan för min del dela hans grundläggande värdering om att det vore olyckligt att slå sönder samfälligheten, men detta önskemål kan tillgodoses genom att bilda ett enda pastorat. Styrning och ledning måste hållas ihop, och all verksamhet ska ju ytterst ledas av en kyrkoherde. Det är stiftsstyrelsen som beslutar om det. Utskottet föreslår att vi förlänger respittiden i Göteborg från två till fyra år, för det behövs tid för eftertanke och för att nå fram till en samsyn i Göteborg. Kyrkomötet behöver därför hjälpa till genom att förlänga respittiden från två till fyra år.

Herr ordförande, jag yrkar bifall till utskottet, avslag på reservationerna och motionerna.

MARGARETA ANDERSSON:

Ordförande! Mitt anförande kommer inte att handla om det här betänkandet i sak utan om hur Kyrkorättsutskottet har valt att hantera det. Det papper vi har fått i våra fack handlar ju om ganska marginella rättelser och förtydliganden. Det är inga sakförändringar som har skett i det här sammanträdet i Organisationsutskottet. Vår sekreterare Bengt Stigner och jag har samrått och även talat med sekretariatet för Organisationsutskottet och kommit fram till att vi anser att Kyrkorättsutskottet inte behöver ha något sammanträde. Skulle det visade sig nödvändigt av någon anledning, är vi beredda att väldigt snabbt sammankalla ett sammanträde i Kyrkorättsutskottet. Som det ser ut i dag tyckte vi inte att det var nödvändigt. Jag har då som ordförande fattat det beslutet.

SVEN KRAGH:

Herr ordförande! Jag vill först yrka bifall till utskottets hemställan i alla delar.

Det är en förunderlig resa vi har gjort inom Svenska kyrkan under ett antal år. När det började sa man ungefär så här: Det finns ingen anledning att göra förändringar här hos oss och ingen annanstans heller. När samtalet sedan hade fortgått en stund sa man att det måste förändras men inte hos oss. Sedan fortsatte diskussionen och har lett till att de allra flesta runt om i landet har förstått att det måste ske förändringar. Med den bakgrunden kan man nog förstå att procent-satserna när det gällde svaren i både frågan om det första betänkandet, som var ett diskussionsbetänkande från utredningen, och också det avgörande har fått höga procentsatser. Det finns några ställen där det är så, men på de flesta ställena är det ändå att se det på det viset.

Ibland har man blivit förundrad när man kommit ut, i alla fall jag som centerpartist, och tänkt att nu ska de upptäcka att det har skett stora förändringar. Nej, så här har vi alltid samverkat i pastoratet, säger man då, om det där som församlingen egentligen skulle bestämma själv om. Det kan göra att orden, som vi sa att det ser så olika ut, verkligen gäller ända ner till den lägsta nivån.

Jag vill också framhålla det som Läronämnden har skrivit i sitt första betänkande, att det som är församlingens kärnpunkt, gudstjänstlivet, är församlingen fortfarande subjekt i. Och för det andra också att det behövs en reflexion kring församlingsbegreppet, och det vill jag understryka alldeles speciellt.

Jag vill återkomma till det som utskottets ordförande talade om, den göteborgska situationen och kanske de flerpastoratssamfälligheter som på olika sätt har sett att det kommer att förändras för dem. Det som är utgångspunkten är ju att man i flerpastoratssamfälligheter faktiskt inte har den teologiska grund av samverkan mellan ansvarslinjerna i Svenska kyrkan och det är grunden för att dessa samfälligheter på olika sätt måste lämna in nu.

DANIEL TISELL:

Vi har fått höra att det här är en stor reform som kommer att innebära mycket positivt, och det tror jag också, för mindre församlingar, medelstora församlingar, medelstora kommuner. Kanske också för en del större kommuner. Jag tror också att det finns ställen där det här förslaget, om det röstas igenom, kan få mycket negativa konsekvenser. Och Göteborg är ett sådant ställe och det är därför som jag har skrivit min reservation. Och Torgny, det var nästan så att du talade för den ett tag, så jag blev orolig.

När en kyrkokommitté 1983 lade fram sitt betänkande Församling i framtiden fick den tredje strukturmodellen absolut minst stöd. Den gick ut på att man skulle se samman kyrkokommun med borgerlig kommun. När jag läste en artikel för

snart två år sedan av en högt uppsatt kyrkostyrelseledamot som pratade om kommunvisade pastorat, så reagerade jag och tänkte, kommer detta verkligen att bli verklighet. Nu ser jag i dag att det här synsättet att kyrkan och kommunen ska sammanfalla har slagit igenom fullständigt i kyrkomötet. Det verkar vara så. Jag säger inte att det måste vara negativt. Det kan finnas många bra ställen där det kan bli bra när kommunen och pastoratet är detsamma, men det kanske inte alltid måste vara så. Min fråga är ju förstås, finns det inte en gräns för hur stort ett pastorat lämpligen bör bli. Vi pratar om Malmö pastorat, Göteborgs pastorat. Jag utgår också ifrån att det i framtiden kommer att bli Stockholms pastorat. Är det bra? Vill vi ha de här stora pastoraten? Det är en sak om man har ett pastorat i Tidaholm som det är nu, eller Skellefteå, Linköping, Norrköping, men finns det inte en smärtgräns? När har man ett strukturrationalistiskt perspektiv på en organisation så har man slagit igenom utredningen så löser man allting med lite enkla delegationer. Men jag menar att det finns andra perspektiv på ledarskap och organisation som är väldigt viktig och som man inte har tagit fasta på, och då blir situationen något mer problematisk. Min vädjan till kyrkomötet är att faktiskt ta hänsyn till den konkreta verkligheten att inte bara tänka på en princip, den här principen som nyss nämndes av Torgny Larsson att man ska ha resursfördelning på samma ställe som ... ja, det som är principen i alla fall med ett stort pastorat. När Sven Kragh säger att det inte finns någon teologisk grund för samfälligheter så vill jag att han utvecklar det. Samfälligheten är ju till för att serva församlingarna och man kan väl säga att den teologiska grunden handlar om samverkan. Något mer är ju liksom inte aktuellt, eftersom det är i församlingarna som verksamheten ska ske, det är där den teologiska reflexionen ska fördjupa sig.

Varför ska man göra ett undantag för Göteborg? Ett pastorat med 900 anställda, med 300 000 tillhöriga, med en halv miljon invånare, med 30-40 församlingar, vars instruktioner och delegationer ska göras, jag tror att detta blir för stort. samtidigt tror jag att dela upp samfälligheten, att dra isär är väldigt komplicerat. Jag hoppas att vi kan få det belyst i dag av folk som har varit med i strukturutredningen, folk som sitter i kyrkostyrelsen, som är ansvariga för att det här förslaget läggs fram. Är detta verkligen en bra modell? Nej, inte för Göteborg, och då räcker det inte med att man ger ett eller två år i respit och jag tycker att man ska ge Göteborg ett permanent undantag så att man hinner med den utveckling som går mot större pastorat. Vill man riva upp samfälligheten i framtiden så kan man göra det. Då vet man vad som gäller på begravningsidan. Det är för mycket viktig verksamhet som står på spel i Göteborg, och jag har inte fått något riktigt bra svar eller argument, och det kan jag förstå. Om man inte bor i Göteborg så är det ju väldigt svårt att förstå, men jag inte fått något riktigt bra argument för att man antingen ska bryta upp eller ha kvar.

Jag yrkar på ett permanent undantag och jag vill då också utmana utskottet till att förklara varför man inte ska kunna göra ett undantag. Varför ska man låta en princip styra och inte verkligheten?

SVEN KRAGH (REPLIK):

Herr ordförande! Jag hänvisade förut till den grundläggande principen, att samfälligheterna är till för att få folk att samverka och att administrativt hantera ett antal frågor. När man har fått se hur samfälligheterna – inte i den situation som vi hade förut, när ekonomin växte och det var möjligt att bejaka väldigt mycket av de önskemål som fanns – när ekonomin istället minskar då är det svårt att hålla isär detta med service och den direkta verksamheten. Det är svårt att göra de prioriteringarna när man inte får gå in i den här verkligheten och det har

flera av de här flerpastoratssamfälligheterna gjort. Jag förstår att de har gjort det, annars blir det inte rättvist i pastorat och samfällighet.

DANIEL TISELL (REPLIK):

Det är klart att det alltid är svårare att spara men det gäller ju även ett större pastorat. Utifrån dig låter det som att du tror att det nödvändigtvis måste bli mer effektivt med pastorat, att det skulle bli enklare att spara. Det betyder inte att det inte finns en teologisk reflexion i församlingarna och även på samfälliga kyrko-fullmäktigenivå hur man funderar. Det är ju ramanslag man ger. Det är klart att då får man ju krympa sin kostym som alla andra. Det måste man ju kunna göra utan att man beskriver något slags teologisk grund. Hur ska den teologiska grunden se ut för ett pastorat, anser du då? Är det en pastoral enhet? Blir inte det ganska toppstyrt?

SVEN KRAGH (REPLIK):

Det är så att det förslag som ligger, innebär en samverkan och ett samtal, och det har behövts redan tidigare. Där det inte har fungerat, kommer det inte heller att fungera i framtiden om man inte kan samtala med varandra. När det gäller den här grundläggande frågan, nämligen service i samfälligheten gentemot verksamheten i pastoraten, tycker jag att min bild från ett antal resor i landet faktiskt är så, att ska man vara rättvis så måste man också kunna hålla i hela resursfördelningen.

TORGNY LARSSON (REPLIK):

När det gäller Daniels fråga så har vi det så på alla plan – präst och förtroendevalda, ärkebiskop och kyrkostyrelse, biskop och stiftsstyrelse, församling och kyrkoherde eller ersättare för denne, och förtroendevalda. Det är alltså den dubbla ansvarslinjen, en gammal etablerad ordning i Svenska kyrkan och den har inte fungerat riktigt bra i flerpastoratssamfälligheter. Då har man försökt att reparera det genom att man på en viss tid tillsätter någon av kyrkoherdarna, men denne är ju inte kyrkoherde över hela pastoratet. Det är alltså det som är den principiella grunden.

DANIEL TISELL (REPLIK):

Jag är medveten om detta och det är därför man har haft två kyrkoherdar i kyrkonämnden i Göteborg, men det är liksom grundtanken med en samfällighet att den ska inte lägga sig i församlingarna. Man behöver alltså inte ha någon pastoral styrning på hur växeln tar emot samtal eller hur man gör i sitt IT-stöd, utan det är ju till för att stödja församlingarna. Hur ska en kyrkoherde, en biträdande kyrkoherde förmodligen eftersom man har en domprost, kunna ta ställning och styra i ett så stort pastorat som Göteborg? Det är ju inte säkert att det blir så mycket rimligare, det blir bra, men jag tror faktiskt inte det.

TORGNY LARSSON (REPLIK):

Det sista du sa var ett dåligt argument, när man säger att något är för stort. Jag brukar säga att då skulle ju inte chefen för Volvo eller något annat stort företag kunna leda ett företag. Det handlar ju om hur man organiserar verksamheten. Om det gäller en större samfällighet som Göteborg kan man väl ha biträdande kyrkoherdar. Det går att lösa på olika sätt.

DANIEL TISELL (REPLIK):

Här lyser det strukturrationalistiska perspektivet fram väldigt tydligt. Det går att lösa med lite delegationer och en biträdande, men det kommer att bli ganska knepigt. Vem är det som fattar besluten? Det kommer ju att finnas flera mellan-nivåer med kyrkoherdar som inte har någon förankring i församlingarna utan som finns på en mellannivå. Jag är inte säker på att det blir särskilt lyckat. Det är ju så att besluten tenderar till att tränga upp och är man kyrkoherde så är man ytterst ansvarig. Du kan inte delegera bort allting. Jag tror att det här kommer att leda till sämre arbetsmiljö, toppstyrning och en massa olika problem. Det ser bra ut i teorin, man kan rita linjer, men i verkligheten så är det mycket komplicerat. Det är väldigt stor skillnad på Volvo och ett kyrkligt pastorat anser jag. Det är ju bara att se på de stora organisationerna och vilka problem man har, ta sjukvård, regionvård man har slagit ihop.

IRENE OSKARSSON:

Herr ordförande! Det känns väldigt roligt att få stå här i dag. Fantastiskt att Svenska kyrkan med mycket vanda, mycket engagemang vågar ta steg framåt. Jag har följt en annan utredning som arbetar med struktur av Svea rike och den har gått i stå för länge sedan. Jag kunde inte låta bli att dra den parallellen och kände en stor förmån att som ny i det här sammanhanget ha fått sitta i Organisationsutskottet. Men man är ju inte alltid helt nöjd, det är inte jag och det är inte Kristdemokraterna i Svenska kyrkan eller Kristdemokrater för levande församling, som vi numera ska lära oss att säga, heller. Och det ser ni i det särskilda yttrande som finns i kyrkostyrelsens skrivelse och som finns i något förkortad form från mig i betänkandet. Det jag har sett i detta sammanhang som gör att det inte finns någon reservation från oss, det är vikten av att i sådana här stora förändringar ska man vara med och påverka så mycket som möjligt så långt in som möjligt tills målsnöret går, och det tycker vi att vi har gjort. Det finns ett par saker som jag vill lyfta fram därför att församlingen är den grundläggande strukturen. Beroende på vad vi har för referenser med oss så kan jag konstatera att vi kommer nog i min hembygd att ha kvar fem församlingar ett tag till nu. Hade detta inte kommit till så hade det blivit en församling av de fem, och det har jag ivrat för länge. Nu kan jag börja resonera på ett annat sätt därför att jag kan se att det här är oerhört centralt för oss som har förtroendeuppdrag på lokal regional nivå inom Svenska kyrkan att faktiskt se till att församlingarna nu blir det pulserande livgivande organ för kyrkan där de som väljs i förtroende får lägga kraft och energi på att som Torgny Larsson sa här när vi möttes på vägen in, se till att det kommer folk till gudstjänsten, till livet i församlingen. Det tror jag är oerhört viktigt och då är det oerhört centralt att man som fullmäktig i den nya organisationen tydligt tar till sig att det har markerats att det är en skyldighet och att det ska ha stor betydelse vad församlingarna säger på de typer av församlingsråd, hearings, hur man nu väljer att lägga upp det. Det tycker jag också är oerhört spännande att vi kan få göra på olika sätt beroende på den lilla församlingen med tre-, fyra- eller femhundra medlemmar eller den med tretusen eller den med betydligt fler. Det måste få finnas fler modeller, det är väldigt intressant. Jag vill också poängtera en sak – det är också viktigt det som står på sida 26 i betänkandet om fullmäktiges storlek. Det kommer nog att följas av en diskussion men det är viktigt för mindre nomineringsgrupper att få plats i fullmäktige också.

Bifall till utskottets förslag.

ERIC MUHL:

Herr ordförande, kyrkomötesledamöter! Det finns fyra perspektiv på en organisation som man gärna kan orientera sig kring. Det handlar om struktur, det handlar om de människor som fungerar i organisationen, det handlar om utrymmet för positionering för olika grupper och det handlar om symbolperspektiv. Frågan är vad det är man betonar på bekostnad av andra delar. Vi diskuterar strukturen här väldigt noga och det har kommit fram ett väldigt bra förslag. Göteborgs kyrkliga samfällighet som vi har fått följa i Göteborgs stift under lång tid den diskussionen är i full gång. Det som jag funderar kring är detta med att spela ut lokalnivån mot en mer övergripande hållning. I och med att organisationsfrågorna eller indelningsfrågorna har varit aktuella under mer än en tioårsperiod på olika sätt, är det viktigt att Göteborgs kyrkliga samfällighet på något vis får arbetsro eller att Svenska kyrkan i Göteborg får arbetsro. Kyrkomötet behöver alltså ta ställning till det ena eller det andra. Den förlängda tidsfristen på fyra år, som utskottet föreslår, skulle förstärka den osäkerhet om hur framtiden skulle bli och skulle då kunna leda till att ledarskapet utarmas och att initiativförmågan minskar på församlingsnivå. Därför är det viktigt att man bestämmer sig från kyrkomötets sida att man får någonting att förhålla sig till. Det vore därför bra att få ett beslut åt det ena eller andra hållet. Från min sida skulle det kunna innebära att samfälligheten får finnas kvar och att man har ett permanent undantag. Om kyrkomötet beslutar att införa de här principerna, som jag tycker är bra, tror jag inte att man ska förlänga tidsfristen. Därför skulle jag vilja lämna ett yrkande om att bifalla kyrkostyrelsens förslag att Göteborgs kyrkliga samfällighet får finnas kvar till den 31 december 2015 under förutsättning att man här beslutar att genomföra organisationsförändringarna. Gör man inte det, så yrkar jag på att samfälligheten får finnas kvar.

Symbolperspektivet är ju en fråga som vi faktiskt håller på med och som vi hamnar i. Det nämndes alldeles nyss i bänkarna om det handlar om Göteborg eller vem det handlar om.

Jag tror att vi ska ta och fundera på vad vår uppgift är och det är att främja livskraftiga pastorala enheter.

LARS-IVAR ERICSON:

Herr ordförande! Psalm 288:3 "Ge oss din blick för dolda möjligheter. Ge fantasi att finna nya medel." Det är en psalm som jag tycker passerar in nu när vi står inför strukturförändringar. Det är inget lätt område. Känslorna svallar och många engagerar sig, men det finns säkert dolda möjligheter i det som vi ska besluta om här på kyrkomötet.

I detta anförande nöjer jag mig med att beröra en del av förslaget och då avser jag församlingsråden för där finns det möjligheter. Jag måste erkänna att jag från början var tveksam till att kyrkofullmäktige skulle utse församlingsrådet, men nu har jag stora förhoppningar till församlingsmötet eller det öppna nomineringsmötet där församlingens röstberättigade medlemmar kan föreslå namn. Vänner i kyrkomötet, det här påminner om en sammankomst som några av oss har varit med om. Minns ni kyrkostämman? Jag var en av dem som försökte lyfta fram kyrkostämman som något positivt att bevara, och nu blir församlingsmötet ett liknande forum där det finns tillfälle att nominera personer samtidigt som man kan ventilerar viktiga. De församlingsmötena kombineras lämpligen med ett gudstjänsttillfälle, och jag ser framtidsfrågor framför mig pastoratets kyrkofullmäktige som tar sitt uppdrag på allvar och besöker församlingen för att lyssna in och

träffa kandidater till församlingsrådet. För egen del ser jag fram emot att få kandidera till församlingsrådet på min hemort.

Jag vill avsluta detta anförande med att citera några ord från en deltagare vid ett framtidsseminarium anordnat av Lunds stift. Så här säger kyrkoherde Eric Ericson:

För att kyrkan ska finna sitt esse krävs att hon ägnar energi åt att på den plats hon finns vara närvarande i människors liv, att hon kan vila i sin historia utan att bli fångad i den, att hon vågar pröva det som varit och lämnar det som hindrat henne att möta människors behov. Det som ska utgöra essensen i framtiden det måste vara innehållet i församlingens återgivande av evangeliet i nutida miljö.

Bifall till utskottets förslag.

LENNART SACRÉDEUS:

Herr ordförande, kyrkomötesombud! Kristdemokrater för en levande kyrka har vid olika tillfällen fört fram både kritiska och alternativa synpunkter på den utredning *Närhet och samverkan* som vi nu har ytterst att ta ställning till. Vi har sett att det är viktigt att delta i diskussionen både i olika remissorgan och i kyrkostyrelsen för att påverka skrivelsens utformning. Därigenom har vi tillsammans med andra lyckats åstadkomma förändringar av utredningens förslag, som vi menar, till det bättre på ett antal punkter utan att för den skull vara helt uttillfredsställda med slutresultatet. Men att fatta beslut är också det möjligas konst och att försöka nå så långt som möjligt. Framför allt så säkerställer vi att församlingarnas medlemmar ges möjlighet att bli delaktiga vid tillsättningen av församlingsråden. Vi vill framföra våra principiella ståndpunkter i några punkter.

För det första: Församlingen som kyrkans grundläggande enhet. Församlingen bör fortsatt vara kyrkans grundläggande enhet, inte pastoratet som skrivelsen föreslår. Vad är en församling om den inte regelbundet firar gudstjänst och har ansvar för församlingens grundläggande uppgifter? Enligt skrivelsen är pastoratet en samverkansform mellan församlingarna i pastoratet men i verkligheten övertar pastoratet församlingens uppgifter och kan delegera till församlingsrådet att besluta i vissa frågor. Under överläggningarna har det gång på gång påpekats att nu blir pastoratet i praktiken det lokala pastorala området. Vad är då en församling som ingår i ett pastorat?

För det andra: Val till församling bör ske genom direkta val. Om församlingen är något mer än ett distrikt i ett pastorat bör församlingen själv få välja sin styrelse, församlingsrådet. Skrivelsen från kyrkostyrelsen har dock markerat församlingens roll tydligare än utredningen genom föreskrifter att ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte, i praktiken kyrkostämmans återkomst, ska föregå kyrkofullmäktiges val av församlingsråd. Vår målsättning är att även församlingsrådet bör väljas i allmänna val men dit var det inte möjligt att nå i en bred uppgörelse.

För det tredje: Församlingen ska ha kvar de fyra grundläggande uppgifterna enligt kyrkoordningen. Kyrkoordningens definition av församlingens grundläggande uppgift bör alltså ligga kvar på församlingsnivån. Varje församling bör själv kunna avgöra om man i vissa uppgifter samverkar med andra församlingar inom pastoratet, till exempel i konfirmandarbetet. Församlingsråden bör även ges en tydligare roll i utarbetande av församlingsinstruktionen även om den är gemensam för hela pastoratet.

OLLE BURELL:

Herr ordförande! Vi har anledning att känna stor tacksamhet över att få samlas i domkyrkan till morgonmässade, att få samlas här i aulan för att debattera och fatta beslut i frågor som är väldigt viktiga för Svenska kyrkans framtid.

På bordet har vi i dag ett mycket väl genomarbetat förslag. Det tog sin grund i demokratiutredningens slutsatser att vi var tvungna att göra någonting åt Svenska kyrkans struktur på lokal nivå, en motion som ledde till en utredning som har letts av Lars Johnsson. Utan honom hade det här inte kommit till stånd skulle jag vilja påstå. Jag vill be att få yrka bifall till det förslag som utskottet lägger fram med ytterligare finjusteringar av grundprinciper som har vunnit mycket starkt bifall i den remissomgång som har genomförts i vår kyrka. Den förenkling och den förstärkning som det här förslaget innebär är väldigt viktigt att få till stånd för att Svenska kyrkan ska kunna möta utmaningar, utmaningar från framtiden som utredningen valde att kalla det. Vi är många som har varit bedrövade över den utveckling som vi har sett de senaste 10–12 åren sedan relationsändringen trädde i kraft, den församlingsdöd som har svept över Sverige. Utskottets ordförande har framhållit att det här förslaget kan stoppa församlingsdöden, eller till och med sockenslakten om man skulle uttrycka sig lite halvvgärt. Men det är faktiskt det som har hänt att sockennamn efter sockennamn, församlingsgräns efter församlingsgräns har suddats ut från Sveriges karta. På de här större enheterna har vi skrivit dit nya namn som ofta har saknat historisk förankring och folklig förankring. Nu slutar vi att mixtra med Sveriges karta och med den gamla sockenstrukturen utifrån våra misslyckanden eller ibland lyckosamma försök att få ordning på vår verksamhet på den allra lägsta, den mest lokala nivån. Vi får en struktur som passerar små församlingar och stora församlingar, och det här kommer att stoppa församlingsdöden. Det kommer också att öka kreativiteten. Vi kan lägga de här tio åren av sorg och besvikelser bakom oss, för det är klart att det är en sorg när en församling försvinner. Istället ger vi möjlighet för gamla församlingar att återuppstå och kanske helt nya församlingar att bildas. Det är därför som jag och socialdemokraterna med glädje yrkar bifall till utskottets förslag.

NILS GÄRDER:

Herr ordförande, kyrkomötesledamöter och övriga! Under den senaste tiden har jag, liksom ni andra också, läst många kritiska artiklar i inte minst Kyrkans Tidning angående den här föreslagna strukturreformen. Det märkliga är att jag ofta har känt att jag har delat de kritiska författarnas grundläggande hållning, nämligen att de vill stärka församlingarnas ställning och är oroliga för en utveckling mot större enheter. Men jag har kommit till en motsatt slutsats än de kritiska skribenterna. Jag tror att detta förslag just kan vitalisera församlingarna och ge församlingarna en ny och viktig uppgift. Som senaste talare framhöll så har vi under de sista årtiondena sett ett mycket stort antal församlingar försvinna och sammanläggas med andra. En orsak till det har varit de nuvarande reglerna att i princip varje församling ensam ska bedriva en komplett verksamhet, och det visar sig inte möjligt. De nya reglerna däremot ger ju möjlighet för församlingarna att specialisera sig och inom ramen för pastoratet tillgodose en helhet, men att var och en har sin tyngdpunkt. Jag tror att det är den stora fördelen. Det viktiga är att pastoratets kyrkoråd har en medveten missionsstrategi för det pastoratet och som kan omfatta en helhetssyn på vad som kan sägas vara en naturlig demografisk enhet och att man sedan anförtror församlingarna att genomföra det som kyrkorådet anser ska ske. Det är församlingarna som är verksamma och jag tycker

att kyrkoordningsförslaget till ny lydelse i 2 kap. 5 § och jag läser texten som ni alla känner: *Flera församlingar kan samverka i ett pastorat*. Den meningen är välformulerad. Ordet *församlingar* är subjekt i meningen och det är de som är aktörerna. Nyckeln till att denna reform ska lyckas är att kyrkorådet anförtror församlingsråden uppgiften att genomföra arbetet, att ge dem ett förtroende, att ge dem de nödvändiga resurserna och på det sättet kan också arbetet vara gudstjänstanknutet, vilket är själva nyckeln i det kyrkliga arbetet. Vi kan åter se församlingar som består av en gudstjänstgemenskap som har anförtrotts en uppgift och det tror jag är den stora vinsten med detta förslag.

Jag ber att få återkomma i ett andra anförande, herr ordförande.

HANS OLOF ANDRÉN:

Herr ordförande! Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Att utforma en organisation på lokal nivå, alltså för församlingar och pastorat, är ingen enkel uppgift. Det finns många motstridiga krav som ska tas hänsyn till, och vi valde i strukturutredningen att prioritera några saker.

För det första: Enkelhet. Organisationen måste vara någorlunda enkel att begripa och så är det faktiskt inte idag. Vår ambition var att samma organisation skulle kunna fungera på ställen med väldigt olika förutsättningar – i glesbygd och i storstad, i slättbygd med många mycket små församlingar och i stora distriktsindelade förortsförsamlingar, i bruksorter och i småstäder. Det ser så olika ut.

För det andra: Flexibilitet. Organisationen måste också vara flexibel eftersom det ser så olika ut. Man får alltså bestämma en hel del själv, till exempel hur stora eller små uppgifter som församlingsråden ska ha, hur pastoratet ska vara indelat i församlingar. Domkapitlet bedömer om organisationen blir pastoralt rimlig genom att godkänna eller underkänna församlingsinstruktionen utifrån sin lokalkännedom. En del inom kyrkan blir då nervösa. De vill hellre ha exakta regler i kyrkoordningen än domkapitlets bedömning. Men vi tror inte att regler kan fånga in församlingarnas oerhört olika villkor. Pastoral bedömning, inte kyrkoordningsreglering, det är vår modell. Vi vill ha en sammanhållen organisation. Vi behöver hålla samman kyrkans grundläggande uppgifter med resurser och förvaltning. Idén att en kyrkonämnd bara ska syssla med pengar, personal, byggnader och kyrkogårdar och inte lägga sig i innehållsfrågorna har kanske aldrig fungerat särskilt bra och nu går det definitivt inte längre. Självklart gör kyrkonämnden pastorala överväganden när det fördelar resurser, men enligt kyrkoordningen ligger det pastorala ansvaret enbart på kyrkoråd och kyrkoherde. Ett pastorat är enligt gällande doktrin förvånansvärt nog inte ett pastoralt område. Vi tror att man måste hålla ihop det pastorala och förvaltningen – eller det andliga och världsliga för att uttrycka det på ett annat sätt. Ett pastorat behöver både en pastoral ledning, dvs. en kyrkoherde, och en pastoral styrning, dvs. ett kyrkoråd istället för dagens kyrkonämnd för att markera det nya uppdraget. Det måste också vara möjligt att vara kyrkan på orten även där orten är så stor att det finns flera pastorat. Idag framträder kyrkan på alla större orter utom i Stockholm som Svenska kyrkan i Uppsala eller i Lund eller i Umeå osv. och det finns många verksamheter som bedrivs gemensamt på orten. Alla städer som i dag är flerpastoratssamfälligheter är också uppenbarligen pastorala områden. Hur ska vi ordna pastoral ledning och styrning i dessa? i dag saknas ju bådadera. Vår lösning är att göra om dessa stora samfälligheter till pastorat. Därigenom kan de fortsätta sitt betydelsefulla gemensamma arbete utan någon stor omorganisation.

Herr ordförande, bifall till utskottets hemställan.

OLA ISACSSON:

Herr ordförande, ledamöter i kyrkomötet! Jag börjar med mitt yrkande. Jag yrkar bifall till motion 2012:61, som handlar om huvudgudstjänster i pastorat. Motionen går ut på att behålla gudstjänstkriteriet i kyrkoordningen också när det gäller församlingar, inte bara när det gäller pastorat.

Gudstjänstlivet intar en särställning i församlingslivet. Församlingsrådets enda självskrivna uppgift är sådant som handlar om gudstjänstlivet. Därför menar jag också att det är rimligt att kyrkoordningen på den punkten reglerar vad som ska gälla för en församling, nämligen för att vara en församling så ska man fira huvudgudstjänst varje söndag. Jag vet att det finns undantag, och jag menar att det är undantagen som domkapitlet ska behandla. Undantaget ska inte göras till regel som nu har skett. I det förslag som ligger, som när en församling ingår i ett pastorat, så beslutar domkapitlet genom församlingsinstruktionen till skillnad från det som är enförsamlingspastorat. Där ska huvudgudstjänst firas varje söndag, samma regel, oavsett om man ingår i pastorat eller om man är enförsamlingspastorat, det är motionens poäng.

Alltså, bifall till motion 2012:61.

SOFIJA PEDERSEN VIDEKE:

Ordförande, ledamöter, biskopar och åhörare! Jesus gav inga anvisningar för hur kyrkan skulle organiseras strukturellt. Det får vi arbeta med och det gör vi hela tiden, men nu är det också tid att fatta beslut för hela Svenska kyrkan.

Aldrig har väl den nuvarande organisationen med olika lokala nivåer varit så populär som den verkar vara precis just nu. Men vi som sitter här vet att det har varit många motioner och utredningar kring detta för att budgetansvar och verksamhetsansvar ska följas åt. Kyrkans Tidning, ni som inte verkar tycka att det har utretts tillräckligt, jag läste er ledare och jag la lite böcker på köksvågen – det blev 2,5 kilo. Till er andra som är kritiska, bland annat de tre samfälligheter som skrivit brev till oss kyrkomötesledamöter, detta är inget beslut som fattas lättvindligt. Detta har utretts noga och flera nomineringsgrupper står bakom detta förslag. Samtidigt så kan bara ni lokalt veta vilka lösningar som är bäst för er utifrån de förutsättningar som ges här. Jag tror på er förmåga att blicka framåt och hitta nya vägar. Därför ger vi heller inga anvisningar om hur stort ett pastorat ska vara eller att alla nuvarande samfälligheter skulle ombildas till ett enda pastorat. Det valet ligger faktiskt hos er. Tyvärr kan inget beslut som vi fattar bli överväldigande positivt för alla, men jag tror att den här organisationsförändringen kan hjälpa kyrkan in i framtiden så att fler får möta levande församlingar med Jesus i centrum.

Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag.

DAG SANDAHL:

Herr ordförande! Torgny Larsson sa det. Församlingsdöden har pågått, och Olle Burell upprepade det. Det är bra att det sägs. Vad vi nu sysslar med är en reträtt och ingenting annat. Det behöver inte försvaras med argument som närmast låter som telefonförsäljning. Vi är på reträtt. Det vi nu gör var för 30 eller 40 år sedan otänkbart. Det som hände efter 2000 ville ingen. Den som gått en högre militär skola vet att reträtten är den svåraste militära operationen. Jag hänvisar till von Clausewitz *Vom Kriege* och den sista grafen där som är legendarisk – när dör soldaterna i Napoleons krig mot Moskva? De dör under återtaget, därför att livet saknar mening och där är vårt dilemma just nu. Vi gör en reform som ingen köper, ingen ute i lokalkyrkan. Man skrattar, hänskrattar åt det hela, som i Växjö

stift när informationsdagen fick temat Äntligen närhet och samverkan, och i stiftsstyrelsen avslöjades att det var en ren blodig ironi, Äntligen närhet och samverkan. En organisation som har hamnat där är illa ute. Det begrep jag när jag läste Mats Alvessons bok *Tomhetens triumf*. Han går igenom hur organisationsförändringar går till. De är grandiosa, men de är kulisser och de uttrycker organisatoriskt självbedrägeri. Man skriver instruktioner och arbetar stenhårt med dem, men om någon får för sig att de ska följas så har han eller hon missuppfattat saken. De ska bara skrivas, sedan är saken klar. Man delar ut nya titlar till varandra och stärker titelinnehavet med löner för de högre cheferna för att visade hur viktigt det här är. Jag påstår att vi är där. Jag påstår att *Tomhetens triumf* är boken som handlar om våra organisationsförändringar i Svenska kyrkan.

Då kan man kanske tycka att jag verkar uppgiven och det är jag väl och skrev alltså motion 2012:45 tillsammans med Kjell Petersson. Nog måste man kunna fylla det, som uppfattas som meningslöst, med viss mening, med innehåll så att vi inte bara hamnar i strukturarbete de närmaste åren utan satsar framåt med församlingsplanteringar, funderar över det vitala församlinglivet både på landsbygden och i tätorterna, städerna och storstäderna, och hur man muntrar sina kyrkoarbetare och inspirerar lekfolket till ansvarstagande och där man tänker sig att starta på nytt i en massa områden. Det vi gör principiellt med den nya ordningen är ju att vi förvandlar kyrka, lokalkyrka, till mission. Lokalkyrkan bärs av befolkningen nerifrån. Så har vi röstat tidigare. Där är vi inte längre. Vi är tillbaka i missionsläget där kyrkan kommer från en nivå uppifrån ner i det lokala, och sedan kan det gruppera sig efter hand när folk fattar vad det går ut på. Då undrar jag bara om den sortens präster finns kvar som vill bygga nerifrån, för makabert nog håller vi på att få den struktur som jag skickades ut i som mycket ung präst. Alltså, inte med hjälp av strukturen utan under strukturen fick vi börja fira gudstjänst i en källare och bygga församling på det viset. En församling som blev en församling i kyrkorättslig mening också med kyrkoråd och allt det andra. Nu backar vi tillbaka igen. Det går att leva som kyrka så, men då måste man kanske ha läst Per Olof Sjögrens bok som i original hette *Att bygga inifrån* och ha en pastoral vision för ett kyrkligt arbete. Är vi verkligen där nu eller håller vi oss med ett antal uttjänta kyrkoarbetare som undrar vart det här ska ta vägen och det är de andra som fattar strategibesluten om strukturer. Men det som finns som innehåll pratar ingen om.

Jag tyckte att utskottet förfor ovilligt med vår motion 2012:45 och argumenterade inte ett ögonblick emot den och säga att det ska kanske ske någon annan gång någon annanstans. Det tycker jag är ett väldigt svagt motiv för att avfärda en begåvad motion.

Bifall till motion 2012:45 för att rädda vad som räddas kan i alla fall.

OLLE BURELL (REPLIK):

Herr ordförande! Dag Sandahl talar om reträtt. Det är möjligt att det handlar om att vi förstår att vi blir attackerade av en verklighet som gör att vi är tvungna att reflektera, men det är reflexion jag skulle vilja påstå kännetecknar det här förslaget. Kanske till och med säga att jag är en offensiv framåt att ta kyrkan i en tid då det inte finns lika många som är intresserade av de saker som handlar om ekonomi och administration utan som är just intresserade av kyrkans inre liv. Vi som var med här fredag-lördag på ärkebiskopens möte om Barn och unga tror jag reflekterade över att det är en väldig skillnad på den atmosfären och den ingången mot vad det ibland är här. Den stora utmaningen för Svenska kyrkan skulle jag

vilja påstå är det generationsskifte som vi står inför, och då tror jag att pastorat med församlingsråd är en väldigt bra lösning.

DAG SANDAHL (REPLIK):

Herr ordförande! Olle Burell argumenterar nu som om han hade läst Alvessons bok *Tomhetens triumf*, för det är precis så man ska säga när en organisation är riktigt, riktigt illa ute. Få saker skrämmer mig så mycket som oförmågan att förstå att vi har inte ett gudstjänstfirande folk som kan ta ansvar för det här, och det beror på att vi sedan femtio år tillbaka inte har bibringat svenska folket någon information om vad kristen tro handlar om, alltså grundfrågorna är något helt annorlunda. Efter en kort scen i serien Solsidan, som talade om utträde ur Svenska kyrkan, så ökade utträdena. Så svag är numera kyrkotillhörigheten. Där har ni problemet.

OLLE BURELL (REPLIK):

Herr ordförande! Det handlar inte om att stå här och säga rätt saker. Det handlar om att visa ledarskap. Vi som är ledamöter här, vi 251 och alla våra biskopar har ett ansvar att inte bara måla upp allt elände som vi kan se framför oss. Vi har ett ansvar för att faktiskt möta framtiden med förslag som kan förbättra Svenska kyrkans möjligheter att gå starkt framåt i Sveriges land. Vår vision är naturligtvis att det ska komma fler medlemmar in i vår kyrka och då tror vi att strukturutredningen har en möjlighet att på många håll i landet samla sina krafter på pastoratsnivå för att man ska kunna få ett levande församlingsliv på många fler ställen än i dag.

DAG SANDAHL (REPLIK):

Herr ordförande! I Alvessons bok är just det här talet, han säger att ledarskap med fast ord, också är en viktig komponent. Man låtsades leda, men vad som finns att leda det tar man aldrig riktigt reda på.

TORGNY LARSSON (REPLIK):

Visst behövs det en Dag Sandahls pastorala visioner, men det finns begränsningar för vad kyrkomötet kan besluta om. Det förslag som gäller avser att skapa förutsättningar för att kunna skapa levande församlingar. Det behövs inte minst, som Irene Oskarsson nämnde, att stärka gudstjänstens ställning och jag vet att det finns flera biskopar som nu är på gång. Men då det gäller att stärka församlingens ställning, och jag ser både Thomas Söderberg, Ragnar Persenius och Britt Louise Agrell och hör deras röster från slutet av 1990-talet då de talade om att stärka församlingens ställning, det var mycket då som vi i utredningssammanhang funderade över. Hur skulle man göra det? Jag måste erkänna att jag då inte skulle kunna tro att det skulle leda till tusen församlingars död. Man måste därför också vara lite självkritisk och ta nya tag och se hur man i framtiden kan arbeta.

DAG SANDAHL (REPLIK):

Herr ordförande! Visar man ledarskap så är framtiden det som är just nu och inte någonstans framöver. Vi föreslog att kyrkomötet beslutar att uppdraga till kyrkostyrelsen att initiera ett arbete om konstruktiva pastorala strukturer för Svenska kyrkan. Det kan man göra med en utredning och man kan göra på tusen andra sätt, men sätt nu igång arbetet om konstruktiva pastorala strukturer, det var ju förslaget i motionen. Det kan man inte göra om fjorton dagar eller möjligtvis om fjorton dagar, men säger man att man i en okänd framtid ska jobba med det här,

då har man skapat mental utmattning i våra led. Reträtten betyder att man måste motivera alla förbanden att dra sig tillbaka och förklara varför. Det är därför som reträtten är den svåraste militära operationen.

TORGNY LARSSON (REPLIK):

Man kan ju kalla det här för vad man vill, men verkligheten är ju sådan att det behövs en organisatorisk översyn. Ett litet exempel: 20 personer kan sköta all lönehantering för alla kyrkans anställda, och man skulle kunna exemplifiera på många olika sätt. Det gäller alltså att använda resurserna på så bra sätt som möjligt. Biskoparna och stiftet har ett stort ansvar i det här sammanhanget. Förslaget som gäller nu är nu så långt som kyrkomötet i dagens läge kan komma.

DAG SANDAHL (REPLIK):

Herr ordförande! Jag blir närmast rörd. Jag försöker tala om innehållsfrågor, konstruktiva pastorala strukturer och så dyker ordföranden i utskottet upp och börjar tala om lönehanteringsfrågorna. Vi står rätt långt ifrån varandra, tycks det, men egentligen tror jag att Torgny Larsson och jag är precis lika bekymrade över vad som hänt i Svenska kyrkan. Det är därför jag inte riktigt fattar varför inte utskottet kunnat besvara sig med att i alla fall tala om varför det är fel på vår motion 2012:45, och det gör inte utskottet nu heller. Om det inte är något fel på vår motion, då kanske det här arbetet skulle initieras kunde man tänka sig.

MARTA AXNER:

Ordförande och kyrkomötesvänner! På 1990-talet i min ungdom hände det många gånger att jag firade middagsbön i Enhetens kapell på stiftsgården i Rättvik, och där, som jag antar att man gör på alla stiftsgårdar, bad vi för stiftets församlingar, en varje dag. Det var en särskild formulering som har fastnat hos mig. För varje dag bad vi för verksamheten och de anställda och medlemmarna men också om Guds rike befastande och utbredande i varje församling. Vi bad för Guds rikets befastande och utbredande i Mockfjärd, Yttermalung eller i Västerås domkyrka. Den här formuleringen har funnits med mig när vi har jobbat med de här frågorna, inte minst i Organisationsutskottet. Det är just det här som det är en så större frihet till i den nya modellen. Vi kommer på varje plats behöva fundera på hur vi är kyrka, hur vi verkar för Guds rikets befastande och utbredande på just den platsen oavsett om det är en större ort eller om det är landsbygd. Förutsättningarna är väldigt olika men med en flexibel modell som ger stor frihet. Det tycker jag är det tydligaste, att det blir en stor frihet att lokalt bestämma hur vi ska ha det. Det har sagts en hel del om problemen med samfälligheter och de känner jag väl igen från min verksamhet här i Uppsala. Det är en stor fördel att det nu ges möjlighet att ta pastorala och strategiska beslut för gemensam verksamhet på en ort samtidigt som det också ges en större frihet. Det har talats om återuppståndna församlingar, kanske kan vi också få nya församlingar. De som varit distrikt eller stadsdel kanske kan få egen församling. Viss verksamhet kan kretsa runt den lokala kyrkan medan annan verksamhet kan ske mer strategiskt över ett större område. Jag tror att vi också måste se de här visionerna om hur det här kan bli. Det är en sorts naturlighet när man gör en regeländring som blir en sort avreglering att man bara ser de regler som finns kvar och inte det som försvinner. Om man bara läser kyrkoordningen rakt av ser det ut som att allt kommer att bestämmas på pastoratsnivå. I verkligheten kommer det inte att bli så, tror jag, utan tvärtom ger det här möjlighet för helt nya former. Vi måste se de här positiva möjligheterna också. Det kommer naturligtvis att bli ett stort ansvar för oss som är förtroendevalda lokalt. Det är ju

inte så att när vi fattar beslut i morgon är den här processen slut, utan det här ju ett steg på vägen. Sedan måste vi alla som har uppdrag lokalt åka hem och fundera på vad som vi redan har börjat, men också fullfölja. Hur kan vi verka för Guds rikes befästande och utbredande på just vår ort?

Bifall till utskottets förslag.

PER LINDBERG:

Ordförande, ledamöter! Det är en spännande dag. Det är dags att slänga ut rädsorna och se möjligheterna. Jag tror och hoppas att detta är dagen när vi hejdade församlingsdöden. Jag tror också att detta är dagen när vi ger förutsättningar för en offensiv. Församlingarna får stora möjligheter med mindre detaljregleringar, en enklare organisation, effektivare administration vilket rimligen skapar resurser för församlingsverksamheten. En församling firar gudstjänst, har ett invigt kyrkorum och personer som är beredda att ta ansvar. Det här ger möjligheter att bevara och även återskapa mindre församlingar. För att vara en livaktig församling behöver man inte vara många till antalet. Församlingen är ju den grundläggande enheten och det är naturligtvis så att det naturliga hade varit att man då väljer sin egen styrelse. Men detta sa ju kyrkomötet nej till bara för några år sedan. I det här förslaget har vi nu former för församlingsmöte. De är inte detaljbestämda och här vill jag uppmana nu till att utveckla den lokala demokratin. Det måste inte vara ett möte. Förbered församlingsmötet, ha diskussioner vid kyrkkaffe, i olika verksamheter, sätt igång nomineringsprocessen. Om det är stora församlingar så är det också uppenbart så att många möten krävs för att man ska kunna få till den här lokala demokratin. Församlingsrådet, minst fyra personer, men det kan också vara sex, åtta, tio, tolv personer allt efter behov. Det blir lättare att rekrytera, det blir lättare att genomföra fyllnadsväl. En viktig uppgift i församlingsrådet blir att jobba med församlingsinstruktionen, tror jag. Gör arbetet med församlingsinstruktionen till en återkommande och regelbunden aktivitet. Vad vill vi åstadkomma? Hur når vi dit? Utvärdera regelbundet. Här finns stora möjligheter. Tack.

ERIK SJÖSTRAND:

Ordförande och vänner i kyrkomötet! Jag vill börja med att yrka bifall utskottets förslag.

Om de här frågorna kan man tänka mycket. Allt har inte blivit som jag ville eller tyckte från början, men som helhet tycker jag ändå att förslaget går i rätt riktning. Därför fokuserar jag på det positiva i förslaget, kanske kan man säga det vackra i förslaget om man vågar sig på det. Förslaget ger utrymme för stor lokal variation som både Martha och Per och många andra innan mig har sagt. Pastoratet får större inflytande över den lokala indelningen. Församlingsrådets sammansättning och storlek kan variera. Man får mer flexibla mandatperioder, en fråga som jag tror är viktig inte minst för att det då är möjligt för många unga människor att under en kortare tid de bor i församlingen kan vara med och ta ansvar. Församlingsråden kan få ett mer långtgående och omfattande ansvarsområde där det är lämpligt, men också ett mindre ansvarsområde på de platser där man finner det lämpligt. Den stora flexibiliteten kräver dock att vi uppträder juste mot varandra. Vi kan inte ha både hängslen och livrem för alla tänkbara situationer som kan uppstå. Pastoratens fullmäktige och kyrkoråd måste vara beredda att delegera beslutanderätt och makt till församlingsråden på de platser där det finns aktiva församlingsråd som vill ta ansvar för sin församling. Församlingsmedlemmarna måste lita på att de företrädare som de har valt till sitt full-

mäktige ser till församlingens bästa. Den stora flexibiliteten kommer också att kräva kreativitet. Kyrkoordningen ger oss nu miniminivå i en rad frågor men utöver det så är vi väldigt fria. Vi är nog inte så vana vid det. Här måste vi alla inte minst vi här i kyrkomötet hjälpas åt att se möjligheterna. Jag tror att det är viktigt att församlingsmedlemmarna får en verklig reell möjlighet att påverka församlingsrådets sammansättning. Jag tror att legitimiteten i det här förslaget till stor del hänger på det. De nomineringsmöten som kyrkostyrelsen föreslår är ett steg för att möjliggöra detta, men det kommer inte att gå av sig själv. Det kommer att krävas en hel del arbete. Det här förslaget löser verkligen inte allt. Vi har väldigt många utmaningar framför oss. Jag tror att det är ett steg på vägen som ger oss möjligheter att på ett bättre sätt anta de utmaningar som ligger framför oss.

BERTIL OLSSON:

Herr ordförande, kyrkomötesledamöter, biskopar och åhörare! Det här förslaget har diskuterats mycket och det finns många olika tankar och funderingar kring hur det ska fungera. Närhet och samverkan var namnet på utredningen och då kan man tänka sig att närheten är församlingen, och församlingar som är små kan då samverka. Konstruktionen har mer och mer blivit att det är pastoratet som är enheten och församlingarna blir någonting som distrikt. Riskerna finns. Det här handlar om klokhet ute i församlingarna.

Vi Kristdemokrater för en levande kyrka hade velat ha mer betoning av församlingen i sammanhanget. Den grundläggande uppgiften borde ha legat på församlingen, och sedan skulle man från församlingen kunnat säga att det här klarar vi inte själva, det gör vi tillsammans församlingarna i pastoratet. Det innebär också att gudstjänstkravet borde legat kvar på församlingarna. Alltså, tala om församlingsdöd därför att man i många av de tidiga församlingar som nu inte finns som församlingar längre inte firar regelbunden gudstjänst. Vad är en församling som inte firar gudstjänst, det kan man verkligen fundera över. Att stoppa bara för att få behålla ett sockennamn är historiskt, det är inte framtiden. Det är ju att gå baklänges och hör hemma hos hembygdsföreningar och inte församlingar. Och där vi lägger makt uppå nu att alla fullmäktige, församlingar och kyrkoråd verkligen ser till att församlingarna blir levande. Det ligger makt uppå att domkapitlen i sina församlingsinstruktioner ser till att det också firas regelbunden gudstjänst i församlingarna, för går den ned på en miniminivå så kan man fundera över vad en församling är i framtiden. Här gäller också då församlingsmötena när man ska få aktiva församlingsråd som är engagerade. Här gäller för de nyvalda fullmäktige att omgående när man blivit vald samlas för att välja en valberedning som ser till att det blir de här församlingsmötena, att det samspelet sker så att det verkligen blir församlingarnas styrelse. Här får vi be och arbeta för att det här fungerar. Tack för ordet!

CARL-ERIC GABRIELSSON:

Ordförande och ledamöter! För min del är det en glädje att få vara med och besluta om den här förändringen. För mig har det varit en sorg under många år och se hur det har gått illa med våra församlingar ute i glesbygden, som jag kommer från. Massvis av församlingar har lagts ner eller sammanlagts eller tappat mycket av sin verksamhet. Kontakten med föreningsliv, med hembygdsföreningar osv. har tunnats ut. Det behövs en ändring och det är det som vi kan hoppas på nu. Kravet på huvudgudstjänst har ju också inneburit att de gudstjänster som vi har är just huvudgudstjänster. Gudstjänstförnyelsen är ju inte möjlig eftersom man inte har mer än en gudstjänst varje söndag. Nu kan man istället ha en huvudgudstjänst i

hela pastoratet och sedan ha musikgudstjänster, temagudstjänster och annat i församlingarna och låta ett nytt friskare gudstjänstliv växa till. Det har nog varit så att vi säkert har tappat en hel del på rekryteringen också. Jag kommer från en församling där vi har haft kyrkostämman ända till förra valet, och det är ju ett betydligt enklare sätt att rekrytera folk till kyrkoråd, att värva folk och delta i kyrkostämman – och så blir man vald på kyrkostämman. Jag sörjer därför inte den här förändringen att det inte blir ett val med valsedlar i församlingsvalet utan ersätts med det här mötet, som man kanske också kan kalla kyrkostämma. Jag skulle gärna se att det kom tillbaka, men det är egentligen ingen skillnad. Det är ju egentligen då vi rekryterar folk till den kyrkliga verksamheten och de förtroendevalda i pastoratet. Det är ju i församlingarna, genom rekrytering från kyrkokörer och andra grupper som är verksamma i församlingen, vi rekryterar in dem i kyrkorådet som nu blir församlingsråd och sedan vidare in i pastoratet. Jag tror att vi har väldigt goda möjligheter att fortsätta den rekryteringen genom det nya förslaget. Vi behöver inte tro att detta blir någon förändring.

Jag yrkar alltså bifall till förslaget.

BERTIL MURRAY:

Ordförande, biskopar, ledamöter och åhörare i Svenska kyrkans församlingar! Jag yrkar bifall till motion 2012:16.

Varför inte låta EU utse Sveriges riksdag? I dag är det förvirrande för människor med de många valen. Valdeltagandet är ju faktiskt alldeles för lågt i EU-valet och samordningen mellan nivåerna i Bryssel och Stockholm är dålig. Genom ett enda val, det till EU, så skulle tydligheten och engagemanget bli mycket större. Vi skulle kunna möta framtiden på ett annat sätt. Givetvis skulle Sverige kunna ha ett nomineringsmöte som Bryssel kan följa om de har lust med det om bara nomineringsmötena i de olika länderna föreslår kandidater som hyfsat följer majoritetslinjen i Bryssel. Upphör då inte Sverige att vara en nation under sådana omständigheter? Nej, inte alls om man får tänka som strukturutredningen *Närhet och samverkan*. Det är bara att omdefiniera lite grann vad som är förutsättningarna för en nation så är saken löst.

Ledamöter i kyrkomötet, ni företrädare i de stora partierna och grupperna som drivit fram beslutsunderlaget till i dag ni far grundligt vilse. Man får inte leka med ord och med människor på det sätt som ni gör. En församling konstitueras av att människor församlas, firar gudstjänst söndag efter söndag, vecka efter vecka, år efter år, och en församling har rätt att utse sina egna företrädare. Det är en förnedrande idé att församlingen inte själv skulle vara kapabel att utse vem som företräder dem. Nu säger någon, att vi kommer att ha obligatoriska församlingsmöten, det är så som förslaget ser ut. Grattis till en skendemokratisk ordning! Som en företrädare för en av de största nomineringsgrupperna yttrade: Givetvis kommer vi aldrig att utse någon som inte står nära det som vi som majoritet i pastoratet vill ha. Nej, ledamöter och åhörare, detta är ur demokratisk synvinkel ett uselt förslag. Det fråntar församlingen den urgamla rätten att själv besluta om sina företrädare. Detta hade gått att lösa på annat sätt. Den här förändringen handlar i botten om en helt annan fråga – om makt. Genom centrala kyrkofullmäktige oftast ett i varje stad, så ser det ut att bli, kan de stora partierna och grupperna behålla makten. De har svårt att hitta tillräckligt med kandidater att fylla alla listor, som det ser ut i dag. Hellre då minska antalet poster att välja till än att riskera att engagerade människor med annan bakgrund och andra visioner ska få plats i församlingens beslutsorgan. Så krass är verkligheten! Kom ihåg det, alla ni som ska rösta om tio månader. Det finns många som talar så välvilligt om demokrati

och som samtidigt är beredda till vilka krumbukter som helst för att få behålla makten. Nå, Svenska kyrkan är inte värre än många andra. Mönstren känns igen från så många sammanhang runt om på jorden, men det är inget roligt sällskap. Det finns några små grupper kvar som är beredda att kämpa för församlingarnas rätt att utse sina företrädare. Vi är inte de enda, men vi är en av dem, Frimodig kyrka. Vi har i dag tretton ledamöter av 251 i kyrkomötet, det vänder inga beslut. Nästa val ska vi bli fler, om fler tror på lokal demokrati och självbestämmande.

Jag yrkar alltså bifall till motion 2012:16 som innebär att kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till reglering i kyrkoordningen som innebär att från och med kyrkovalet 2017 återinföra ordningen med direktval i församlingen.

STAFFAN HOLMGREN:

Ordförande! Det är nu ungefär tio år sedan jag började motionera om förenklingar i kyrkoordningen och det var ganska trögt. Det vet ju alla som motionerade i kyrkomötet att man får vara beredd på att det tar oerhört lång tid innan det tränger igenom det man vill säga. Det positiva jag vill säga om strukturutredningen och förslaget som ligger är att man faktiskt har anammat den här tanken på att det går att förenkla, det går att lita på att människor klarar av att fatta beslut utan att allting är reglerat i kyrkoordningen. Det är det positiva. Men vad vore jag om jag inte också var kritisk.

Man har inte förstått vitsen med samfällighet, man tror att det bara är ett elände. Visst har det varit missförhållanden på några håll, och utifrån det har man dragit slutsatsen att samfälligheterna måste upphöra. Jag vill bara visade på hur en samfällighet står i överensstämmelse med de ledord som utredningen tog, nämligen Närhet och samverkan. I en samfällighet finns församlingen kvar, pastoratet finns kvar och man har direktval till det lokala kyrkorådet. Kyrkorådet bestämmer självt om inriktningen av verksamheten, man fastställer församlingsinstruktionen och man utser dessutom sin egen kyrkoherde. Allt är ju helt så som strukturutredningen tycker att det ska vara, enligt närhetsprincipen. Det som finns centralt, är att man fastställer de ekonomiska ramarna, men alla prioriteringar görs lokalt av kyrkorådet. Detta har uppenbarligen inte strukturutredningen förstått.

Det andra ledordet är samverkan. Samverkan är ju det som samfälligheten bygger på, nämligen att man i ekonomisk-administrativa frågor och kyrkogårdsfrågor samverkar över gränserna. Utredningen vill ha det i framtiden också, men man vill slänga ut det som finns, av ett enda skäl som jag ser det, nämligen att det inte är en samordnad pastoral ledning av samfällighet och församling. Det är ju så att den pastoral ledningen sköts i församlingen, det gör inte samfälligheten. Man fördelar resurserna, och jag hävdar fortfarande att det inte är en pastoral angelägenhet. Men skulle man vilja ändra på detta, skulle det ju varit möjligt att i kyrkoordningen skriva in att den som är förvaltningschef i samfälligheten ska vara prästvigd om man nu tror att kyrkonämndens beslut och fullmäktiges beslut skulle bli så mycket mer annorlunda om man hade den organisationen.

I motion 2012:42 har jag försökt att skriva samfällighetens svanesång för att visade på hur bra den organisationen har varit och, som några andra har framhållit, så har den fungerat väldigt bra i Göteborgs kyrkliga samfällighet. Jag talar inte i egen sak, eftersom jag numera är pensionär och inte ens bor i Göteborg. Samfälligheten har fungerat bra ur många synvinklar och många kyrkoherdar tycker att samfälligheten är bra. Därför tycker jag att den skulle få finnas kvar, och att utredningen inte skulle vara så rigid på den punkten att man drivs helt och hållet av principen. Nu säger visserligen Hans Olof Andrén, som var ledamot av utred-

ningen, att det blir ingen skillnad. Samfälligheten kan bli ett pastorat och så har man löst den frågan. Men det har man ju inte som jag har visat, därför att närhetsprincipen försvinner då när man tar bort samfälligheten och gör det hela till ett pastorat.

Jag yrkar bifall till reservation 2 i Organisationsutskottets betänkande av Daniel Tisell.

Jag trodde ett tag, när jag hörde Torgny Larsson tala, att han skulle komma fram till det för han har ju faktiskt insett hur bra det är med samfällighet och särskilt i Göteborg. Det var liksom bara de där orden ”jag yrkar bifall till reservationen” som saknades i Torgny anförande. Jag vill framhålla att det var solidaritetsskäl som gjorde att Göteborgs kyrkliga samfällighet blev en samfällighet redan 1883 när de territoriella församlingarna bildades, och samma struktur finns kvar idag. Samma behov finns som fanns då. Jag är väldigt glad över att utskottet förlänger respittiden till fyra år. Det möjliggör för stiftsstyrelsen att inte fatta förhastade beslut och splittra samfälligheten innan man vet om det kommer exempelvis partiella samfälligheter som möjliggör att man kan samordna begravningsfrågorna även i framtiden. Jag tror att vi kan vara ganska hoppfulla på den punkten. Jag vill inte säga vilket som är det bästa i dag, om det är ett pastorat eller flera pastorat, men jag tror att man behöver den respittiden.

Därför yrkar jag med glädje bifall till punkt 19 i utskottets hemställan.

HANS OLOF ANDRÉN (REPLIK):

Herr ordförande! Självklart instämmer jag i Staffan Holmgrens lovtal över den kyrkliga samfälligheten i Göteborg. Den har fungerat väl och det är angeläget att det samarbete som finns fortsätter. Det är dock skillnad på hur det såg ut för 100 år sedan när den kom till och varje församling bara arbetade inom sitt eget område och så som det ser ut i dag med alla dessa gemensamma angelägenheter som vi har, allt det gemensamma arbetet. I dag är vi kyrkan i Göteborg, kyrkan på orten. Vi är inte bara de olika församlingarna, och då måste man ha ledning och styrning för det arbetet som görs gemensamt. Om man vill framträda som kyrkan på en ort måste man också se orten som ett pastoralt område, och då måste vi ha en pastoral styrning och en pastoral ledning. Det enklaste sättet att åstadkomma det, eller som vi i alla fall har kunnat komma på i utredningen, är att automatiskt göra om flerpastoratssamfälligheterna till pastorat. Vi tror att den modellen kommer att fungera. Skillnaden är inte så stor som man kanske i förstone vill tro.

Ordförande, bifall till utskottets hemställan.

STAFFAN HOLMGREN (REPLIK):

Jag kan hålla med om mycket av det som Hans Olof säger, men det viktigaste är att närhetsprincipen inte fullt ut får leva om man gör det till ett pastorat. Det här med församlingsmöte, några har talat så väl om detta, men jag vill hålla med Bertil Murray och tror inte ett dyft på det. Det blir liksom bara på papperet. De grupper som kommer att finnas i kyrkofullmäktige vill naturligtvis ha sina mandat utfördelade också i respektive kyrkoråd. Jag tror inte ett dyft på att man kommer att bry sig om vad det här församlingsmötet säger. Om det är någon som kommer ihåg hur kyrkostämmorna fungerade på den tiden de fanns, så fungerade de ju inte det minsta ur demokratisk synvinkel. Det var några stycken som samlades, och det var uppgjort på förhand vem som skulle väljas, så något större folkligt engagemang i kyrkostämman tror jag inte på. Det kommer att bli fullmäktige som

bestämmer hur församlingsråden ska se ut efter den mandatfördelning som blir enligt gängse demokratisk princip. Man tappar alltså direktvalet.

HANS OLOF ANDRÉN (REPLIK):

Jag erkänner villigt att det är en svaghet i förslaget med den lokala förankringen. Det beror på att vi försökte göra det enklare, vi försökte hålla oss till ett val på lokal nivå. Hade vi inte haft de två valen på de högre nivåerna, hade det kanske varit lättare att acceptera två val på lokal nivå, men nu blev det inte så. Vi har i alla fall i POSK försökt att driva den här frågan med ett obligatoriskt församlingsmöte för att i alla fall ha någon form av lokalt inflytande på detta. Jag tror att om man hanterar detta bra så kommer det nog att kunna fungera. Går inte detta, visar det sig att det blir toppstyrt, då får vi väl återkomma och justera det. Då kanske vi ändå måste acceptera två val på lokal nivå, men jag tycker ändå att det är värt att pröva detta. Jag tycker att det är viktigt med det här församlingsmötet eller kyrkostämman, som en del har kallat det för, för det har varit en jättefråga i POSK att driva detta.

STAFFAN HOLMGREN (REPLIK):

Det här lilla meningsutbytet visar väl på att det finns en brist i de kyrkliga utredningarna i Svenska kyrkan. De har nämligen som huvudprincip att alltid bli eniga i sitt betänkande. Jag tror att det är en väldigt stor brist att man inte får till stånd en ordentlig diskussion redan när utredningen läggs, att det kommer en och annan reservation som talar om att det finns andra lösningar och så får man en bred diskussion från början. Vi kan ju se på debattinläggen i Kyrkans Tidning att nu först börjar en del vakna till liv, och det beror ju på att frågorna inte har väckts ordentligt i utredningen utan man har kompromissat ihop sig för att det ska se väldigt bra ut. Jag tror inte att kompromisser alltid är bästa lösningen utan man visar att här finns andra tankar. Redan nu börjar Hans Olof Andrén säga att vi kanske måste ompröva detta efter ett tag. Det hade ju varit intressant att ha fört den här tydliga dialogen, för nu säger alla att vi är så nöjda för alla är eniga. Det är inte alltid bra, enighet är inte alltid bra.

LARS JOHNSON:

Ordförande, ledamöter av kyrkomötet, åhörare och biskopar! Kyrkomötet beslutade år 2007 att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning med syfte att förenkla och förtydliga kyrkans lokala nivå, pastoralt, administrativt och ekonomiskt. Under de här fem åren som har gått, trots allt vad Staffan Holmgren säger, har ett omfattande utredningsarbete bedrivits. Vi har haft ett rådslag där alla i Svenska kyrkan har haft möjlighet att vara med. Vi har haft ett omfattande remissarbete. Kyrkostyrelsen har arbetat med den här frågan ingående. Jag tror att vi sällan har haft en fråga som har varit så möjlig att få vara med och diskutera i Svenska kyrkan som den här strukturfrågan. Likafullt är det ju som biskop Martin Modéus säger, det här är ju bara en del av kyrkans verksamhet, det är systemvärden. Livsvärden berör vi ju egentligen inte i detta.

Jag skulle bara vilja lyfta fram några frågor, några punkter i det som utredningen har sysslat med och det som ligger i förslaget. Församlingen är den grundläggande enheten och det är ju det som vi försöker åstadkomma. Vi försöker göra det så bra som möjligt, att hitta organisatoriska möjligheter för församlingen att verka och utföra sin grundläggande uppgift. Det finns ingen annan vilja, ingen annan ambition än att församlingen ska göra det. Vi behöver förenkla vårt regelverk på den lokala nivån. Den stora utmaningen det blir, tror jag, för församlingar

och pastorat att nu ta vara på de möjligheter som det här ger, de möjligheter att anpassade Svenska kyrkan på den lokala nivån så att man så gott som möjligt och så bra som möjligt är Svenska kyrkan lokalt. Jag tror att det är det allra viktigaste. Det finns säkert frågor som vi behöver diskutera vidare. Vi behöver uppmuntra varandra, hitta goda lösningar, hitta goda möjligheter till det här. En annan grundläggande tanke är naturligtvis att vi måste hålla ihop verksamhet och resurser, ansvar för verksamhet och resurser, och då har det här förslaget som nu ligger blivit det som kyrkostyrelsen har kunnat komma fram till.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

OLLE REICHENBERG:

Ordförande, kyrkomötesledamöter! Det torde finnas få kyrkomötesärenden genom åren som blivit så väl genomgångna och bearbetade som det som nu är resultatet av strukturutredningen. Utredningen tillkom efter ett beslut av 2007 års kyrkomöte och våren 2008 fastställdes direktiv och utredningen har därefter rullat. Utredningen har varit föremål för en bred remiss och jag kan konstatera att stödet för de förslag som utredningen lyfter fram har visat sig vara starkt. Men, som alltid när det gäller organisationsförändringar, så finns också kritiska röster och vi är säkert många härinne som de senaste veckorna har fått ta emot en del brev i frågan. Organisationsutskottet har tagit hänsyn till vissa av de synpunkter som framförts och det gäller då den speciella situationen i Göteborgs kyrkliga samfällighet, där utskottet föreslår kyrkomötet att medge att samfälligheten får finnas kvar t.o.m. den 31 december 2017. I och med denna utsträckt tid menar vi i utskottet att förutsättningarna för en lyckosam omorganisation också i Göteborg bör vara goda. Det bör vidare understrykas att kyrkostyrelsen beslutat utreda olika samverkansmöjligheter inom begravningsverksamheten och förslag kommer att läggas fram för nästa års kyrkomöte. Jag menar att strukturutredningen lyckats väl med sin ambition att skapa en så enkel och flexibel lokal struktur som möjligt. Förslagen ger möjlighet för församlingar och pastorat att finna egna lokala lösningar enligt de egna förutsättningarna och jag vill därför i huvudsak yrka bifall till utskottets förslag.

Jag har dock faktiskt ett förslag till ändring och det gäller förslaget till en kyrkoordningsändring i utskottets betänkande på sidan 26, Antalet ledamöter och ersättare i kyrkofullmäktige. Det har nämligen visat sig att i princip ingen i den moderata nomineringsgruppen uppmärksammat att här föreslås förändringar och sannolikt kanske det kan gälla också för andra ledamöter av kyrkomötet. Om förslaget skulle gå igenom på den här punkten, skulle det nämligen innebära att en del större församlingar behöver utöka sina kyrkofullmäktigeförsamlingar ganska kraftigt. Vi vet ju att redan i dag kan det vara svårt att få ihop erforderligt antal fullmäktigeledamöter och den här ändringen lär knappast underlätta. Jag yrkar därför att vi låter kyrkoordningens regler om antal ledamöter och ersättare i kyrkofullmäktige så som de står i dag vara oförändrade och i övrigt yrkar jag bifall till utskottets förslag.

För ordningens skull, herr ordförande, ska jag läsa upp den text jag vill ha införd och den handlar om kyrkoordningens 3 kap. 5 §. Jag föreslår att det istället ska stå:

Kyrkofullmäktige fastställer antalet ledamöter och ersättare i fullmäktige.

Antalet ledamöter ska bestämmas till ett udda tal och till minst

- 15 i församlingar med högst 5 000 röstberättigade,

- 19 i församlingar med över 5 000 till och med 10 000 röstberättigade,

- 25 i församlingar med över 10 000 röstberättigade.

I övrigt enligt förslaget.

BENGT KJELLGREN:

Ordförande, ledamöter och biskopar! Det vi talar när det gäller strukturfrågorna är ju egentligen förvaltare, och i den här utredningen ska ju fokus vara närhet och samverkan. Jag väljer att titta lite på samverkan först. Jag kommer från en samfällighet som har fungerat väl, Halmstads kyrkliga samfällighet, med två församlingar ganska segregerat till öster och väster om Nissan i Halmstad. Vi har haft samfälligheten i drygt femtio år. Vi såg det här som negativt när det kom och i vårt remissvar, som ni kan ta del av, avstyrktes förslaget. Vi har dock tänkt om när vi har tittat på det. Det blir inga större förändringar för oss, som en del talare sagt förut, vi byter namn på samfälligheten till pastorat. Kyrkonämnden blir kyrkoråd och kyrkoråden blir församlingsråd. Det vi tänker på i dag när vi tittar på utredningen är ju hur vi ska organisera oss i framtiden och vi har börjat en diskussion för att se om vi kanske ska ha en församling eller behålla två församlingar eller kanske dela upp i ännu fler församlingar. Utredningen har alltså ställt nya frågor.

Och då går vi över i närhet. Hur vill vi ha det organiserat i en framtid? Det finns en diskussion i Halmstad om att istället kanske ha Svenska kyrkan i Halmstad. Det kanske också är organisatoriskt bra men det finns inget underlag för det i dag, det finns församlingar som inte vill det, men det finns en möjlighet i framtiden.

Nog om Halmstad. Det är också viktigt att man utreder andra samarbetsformer, framför allt inom begravningsidan, och att kyrkostyrelsen nu har tillsatt den utredningen och vi får se framtiden an. Jag har också ett förflutet i Göteborg och jag vet att Göteborgs kyrkliga samfällighet har fungerat väl. Det är klokt att utskottet har beslutat om att ge Göteborg ytterligare fyra år att utreda det här i lugn och ro.

Till slut, jag delar inte riktigt de tidigare talarnas oro för att man inte kan organisera sig på lokal nivå genom att ha församlingsmöten där man ska utse representanter. Vi måste ju utgå ifrån att vi är goda och vill väl för Svenska kyrkan, och i den andan borde det här fungera. Gör det inte det, så får vi säkert ta ett omtag i framtiden.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan och yrkar bifall till Olle Reichenbergs förslag om ändringarna (3 kap. 5 §), för jag tänker på de små församlingarna som kommer att få utse ännu fler representanter men där man i dag kanske redan har väldigt svårt att finna representanter.

KARL-GUNNAR SVENSSON:

Ordförande, ledamöter!

Jag kommer att bifalla reservation 2, som jag ska prata om. Jag tycker att man kan göra ett undantag som reservationen handlar om. Det handlar om att göra ett undantag för Göteborgs kyrkliga samfällighet. Vi är flera i gruppen som är beredda att stödja det, för vi tycker att vi skulle kunna låta kyrkostyrelsen få avgöra den frågan. Visar det sig att det inte är ok att låta samfällighetsmodellen fortsätta när det gäller Göteborgs kyrkliga samfällighet som ett undantag, då får man fatta ett annat beslut. Vi tycker framför allt att det är storleken på samfälligheten och den historia som finns bakom som utgör skälet till att vi skulle kunna göra det här undantaget.

För övrigt yrkar jag avslag på Olle Reichenbergs tilläggsyrkande.

CHRISTINA BLOMQVIST:

Tack, ordförande! Biskopar, ledamöter! Jag yrkar bifall till motion 2012:47.

Kyrkostyrelsens förslag innebär att församlingarna delas in i två helt olika grupper, dels de församlingar som utgör ett eget pastorat och som skulle få ett fortsatt självbestämmande, dels de församlingar som ingår i ett pastorat tillsammans med andra församlingar som skulle mista nästan allt sitt självbestämmande. Dessa församlingar skulle få behålla sitt namn på papperet men i princip reduceras till distrikt i pastoraten. De stora pastoraten blir en toppstyrd kanslikyrka utan stöd från folket. Ur ett organisatoriskt perspektiv kan det aldrig vara rätt att det bara finns en enda modell för hur den lokala organisationen ska se ut. Det måste få vara skillnad på den lilla enheten med 10 000 eller ännu färre personer, och den stora enheten med 100 000 eller mångfalt fler. Det måste finnas en möjlighet att anpassade den lokala organisationen till förutsättningarna. Tre exempel. Göteborg har nämnts tidigare, nästan 290 000 medlemmar. Norrköping 75 000 medlemmar, Huddinge 55 000 medlemmar. Här finns i dag väl fungerande samfälligheter och församlingar som leds av en kyrkoherde med förtroendevalda ledamöter i kyrkoråd, vilka har lokal kännedom och är valda av församlingen. Varje församling har sin egen församlingsinstruktion, som är anpassad till den egna församlingen. Samverkan sker i samfälligheterna som hanterar gemensamma frågor, där begravningsverksamheten kanske är den viktigaste som märks utåt. Vi har skapat närhet i församlingen och samverkan i samfälligheten. Vi har en och samma kyrko- och begravningsavgift inom kommunen. Förslaget från kyrkostyrelsen kommer att slå sönder detta. En toppstyrd kanslikyrka främjar inte kyrkans grundläggande uppdrag. En centraliserad kyrka gör inte att engagemanget ökar. Människor vill ha närhet. Jag är djupt oroad och jag är inte ensam om det. Församlingarna är grunden i Svenska kyrkan. Kyrkan byggs av levande stenar och lokalt engagerade församlingsbor. Det är där vi kan hitta kyrkans verkliga styrka. Låt de flerförsamlingspastorat som finns den 1 januari 2014 få finnas kvar.

Jag yrkar bifall till motion 2012:47.

MARIANNE KRONBÄCK:

Ordförande, kyrkomötesdeltagare, press och åhörare! Jag yrkar bifall till mitt tilläggsyrkande och jag läser upp tilläggsyrkandet:

att de flerpastoratssamfälligheter som så beslutar kvarstår fram till och med den 31 december 2017 och att kyrkostyrelsen får utfärda bestämmelser gällande Göteborgs kyrkliga samfällighet och Löftadalens kyrkliga samfällighet.

En grundfråga: Varför finns det inte möjlighet till frivillighet att få finnas kvar där det fungerar? Det upplevs som ovanifrånperspektiv. I Löftadalens kyrkliga samfällighet, som är en liten samfällighet, fungerar det mycket väl och församlingarna har lite olika sätt att fungera på, vilket är en rikedom. Den pastorala angelägenheten sköts i församlingarna. Nu förstår samfälligheten dock att kyrkomötet kommer att besluta att den ska upphöra, men den har inte förståelse för att det ska gå så rasande fort. Det som vår dåvarande ledamot i kyrkostyrelsen Bertil Olsson har arbetat för och fått med i förslaget, dvs. nomineringsmöten, är en liten men viktig framgång, det vill jag framhålla. Församlingarna behöver nu ivra för att göra goda delegationsordningar. Det är ett stort uppdrag.

Jag yrkar alltså bifall till mitt tilläggsyrkande.

DAN SARKAR:

Ordförande, kyrkomöte! Det är alltid lättare att kritisera än att konstruera, det är alltid lättare att recensera än att författa. Det är alltid lättare att vara negativ än att vara positiv, och det är alltid lättare att vara i opposition än att ha makten. Därför var det viktigt för oss i Frimodig kyrka att försöka arbeta med att försöka hitta det positiva och formulera det positiva alternativet eller alternativen till strukturutredningen.

I utskottet har man behandlat min motion 2012:44 om att fortsätta utredningen om vård och underhåll av kyrkobyggnader. Man avslår den, men man gör det för att inte det här förslaget ska ligga till grund för utredningens förslag. Man säger dock samtidigt att man är positiv till det här och att det ska finnas med i utredningen. Man har alltså behandlat min motion väldigt välvilligt, och jag blev förvånad och oerhört glad, och jag tackar och bugar för detta. Så här, kära kyrkomöte, får ni gärna behandla alla mina motioner.

Men när detta är sagt så måste jag ändå konstatera att det positiva som vi kan få fram i strukturutredningen inte överväger det negativa. Strukturutredningen var nödvändig. Den hanterar 200 års urbanisering och den gör det grundligt, men inte tillräckligt grundligt och inte tillräckligt bra. Jag ska ge två exempel, dels blev alltså kyrkoherden i de här gigantiska storpastoraten herde inte för tusentals får och inte för tiotusentals får utan för hundratusentals får. Vilka möjligheter finns det då för en herde att ha kontakt med och lära känna sin hjord? Det här är inte visionärt, man bygger inte församlingar genom att skapa de här stora avstånden.

För det andra har det hittills varit så att församlingarna har varit den grundläggande primära enheten i Svenska kyrkan. Församlingarna ansvarar för gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. Församlingarna skriver sin församlingsinstruktion, församlingarna delegerar ansvaret för ekonomi, och vad man nu vill samverka i, till pastorat eller vad man beslutar att samverka i. Församlingarna äger rätt att utse sina företrädare, församlingarna är den primära enheten. Nu vänder man på allt det här. Nu kommer det att bli så att pastoratet kommer att delegera viss rätt till församlingarna. Till allt annat än till namnet så upphör alltså församlingarna, när de ingår i ett pastorat, att vara primära enheter i Svenska kyrkan. Svenska kyrkan kommer från och med nu att framträda som församlingar och pastorat. Mina vänner, detta är lagstridigt. Det strider mot lagen om Svenska kyrkan och den trodde jag aldrig att jag skulle stå här och försvara, eftersom jag vill ha en kyrka som är helt frikopplad från staten.

TORGNY LARSSON (REPLIK):

Fru ordförande! Kyrkoherden ska lära känna alla församlingsbor. Det fungerar inte så i dag. Här finns en ledamot som jag känner och som är kyrkoherde med femton komministrar. Jag var själv i den församlingen för några år sedan som vikarie. Det är redan så i de stora församlingarna. Det finns inte en chans för en kyrkoherde att lära känna varenda person.

DAN SARKAR (REPLIK):

Nej, just det, och det är därför som det inte har gått så bra för Svenska kyrkan. Vi har pratat här, jag är glad för det här krismedvetandet som vi nu ser. Det är första gången jag har hört det nämnas här i kyrkomötet. Det är kris, det är församlingsdöd och rätt sätt är inte att göra det ännu större, ännu mer opersonligt. Vi måste gå åt andra hållet.

MAJA BENGTTSSON:

Kyrkomöte! Jag yrkar bifall till motion 2012:16. I strukturutredningen står det att ett organ som utses genom direkta val får ett starkt eget mandat och att det behöver vara så om valet ska vara meningsfullt. Detta menar jag är ett rimligt resonemang. När strukturutredningen sedan drar slutsatsen att församlingsrådet är därför inte ska väljas direkt eftersom det inte behöver något starkt mandat för att fullgöra de uppgifter som ligger på dess nivå, håller jag inte med längre. Jag menar tvärtom att församlingsrådet verkligen behöver ett riktigt starkt mandat för att kunna företräda församlingen i alla de former av samråd, med kyrkoråd och fullmäktige som strukturutredningen talar om och att det därför måste väljas direkt. Detta rimmar också väl med Läronämndens konstaterande i sitt yttrande att församlingen är den grundläggande enheten i Svenska kyrkan. Läronämnden skriver vidare att det primärt är på församlingsnivå som kyrkan blir synlig. Jag delar den uppfattningen och menar att man genom att låta det direkta valet handla om församlingsrådet gör det relevant för vanliga människor i församlingen. En vanlig församlingsbo utan kyrkopolitiskt engagemang har ingen aning om vad kyrkofullmäktige är för något. Varför ska han eller hon intressera sig för ett val till den nivån? Handlar det däremot om ett val till församlingsrådet blir det begripligt, eftersom församlingen som sagt är den nivån där kyrkan blir synlig på ett tydligt sätt. Kyrkostyrelsen avfärdar snabbt direkt val till församlingsnivån med att det i så fall skulle bli två direkta val på lokal nivå och därmed ingen förenkling jämfört med nuvarande system. Jag undrar varför man inte har undersökt och försökt hitta modeller med direkt val till församlingsrådet och indirekta val till högre nivåer. En sådan modell, menar jag, vore att föredra av tidigare nämnda skäl och dessutom vore det bättre ur demokratisynpunkt eftersom församlingen, den grundläggande enheten i kyrkan, då får ett avgörande inflytande när det gäller valet av sina företrädare. Precis som Organisationsutskottet menar jag att det är viktigt att säkerställa ett sådant inflytande. Jag tror dock inte att betänkandets modell med icke bindande nomineringsmöten är tillräcklig. Det säkerställer på inget sätt att församlingens vilja tillgodoses. Tvärtom. Makten finns hos kyrkofullmäktige, ett organ som i många pastorat kan komma att bestå av en majoritet från en av församlingarna. I betänkandet förutsätts att nomineringarna tillmäts stor betydelse utan att det finns något som helst krav på att följa församlingens vilja. Nej, låt församlingsrådet bli direktvalt och ge det därmed det starka mandat som församlingen har rätt till så som varandes den grundläggande enheten i Svenska kyrkan.

BERTH LÖNDAHL:

Fru ordförande! Redan Leo Tolstoj noterade i *Krig och fred*, apropå omorganisation av den ryska krigsmakten i Napoleonkrigen, att när man omorganiserar är man mer upptagen av de frågor som den nya organisationen löser än de frågor som den gamla organisationen löste men som den nya skapar. Det är precis det som händer med strukturutredningen just nu. Man är upptagen av att lösa frågorna av pastoral ledning och dess förhållande till den ekonomiska styrningen till exempel i dagens samfälligheter. Man är upptagen av att lösa frågan av att det finns färre som kan nomineras som förtroendevalda vid valen i de olika partigrupperna. Man är upptagen av den ekonomiska styrningen, och man ser inte att samtidigt så skapar man andra och nya och påtagliga problem. Just de problem som gång på gång varnas för här inne i denna sal, nämligen att de små enheterna, församlingarna, berövas sin beslutsrätt, berövas rätten att välja sina egna förtroendevalda, berövas rätten att utse sin egen kyrkoherde, berövas rätten att styra över den

lokala verksamheten – det flyttas någon annanstans i de stora samfälligheterna. Inte ens är det en garanti för att församlingsdöden upphör, för i en samfällighet som i dagens Malmö gör strukturutredningen utrymme för att det som är dagens Malmö med sexton pastorat och en samfällighet blir ett pastorat och sex församlingar. Mina begränsade matematiska kunskaper säger mig dock att det är tio färre församlingar i Sveriges näst största samfällighet. Ett syfte med strukturutredningen har varit att man ska förenkla, men jag ser det som ett osedvanligt krångligt sätt att förenkla någonting. Man har kallat strukturutredningen Närhet och samverkan samtidigt som det är så att distansen ökar mellan beslutsfattare och den egentliga verksamheten, mellan kyrkoherden och den lokala nivån. Man kallar det för samverkan, men samverkan i allt normalt språkbruk betyder att självständiga enheter beslutar att samverka i en större enhet. Här är det tvärtom, självständigheten upphör. Sådant är Orwellskt nyspråk, missbruket av språkets grunder.

Därför yrkar jag avslag på utskottets förslag och att vi ska avslå strukturfrågorna samt att återremittera ärendet för ytterligare utredning av pastorala, ekonomiska och arbetsmiljömässiga konsekvenser.

KJELL PETERSSON:

Ordförande, kyrkomötesledamöter, biskopar, åhörare! Mitt yrkande är bifall till motion 2012:21. I motionen yrkas att kyrkomötet beslutar att partiella samfälligheter ska vara en möjlig samverkansform också i framtiden.

Utskottet föreslår avslag med motiveringen att partiella samfälligheter är i strid med ambitionen om en lokal och flexibel struktur. Denna ambition låter man inte gå fullt ut därför att man samtidigt säger att när det gäller begravningsverksamheten då ska vi fortsätta att utreda. Det ligger i förlängningen av resonemanget som förs att där kommer det partiella samfälligheter. Dessutom har vi en partiell samfällighet på Gotland som gäller Gotlands kyrkor. Tanken bakom motion 2012:21 är möjligheten att bilda partiella samfälligheter, att den inte bara ska gälla begravningsverksamhet och kyrkorna på Gotland utan att den ska vara generell. Det jag i praktiken tänker mig är att det kan finnas lokala behov när det gäller kyrkobyggnaderna, därför att där är ett stort olöst problem om hur vi ska hantera detta. Jag förstår alltså inte varför utskottet vill begränsa samverkansmöjligheterna när man samtidigt talar så mycket om att man lokalt ska finna olika vägar framåt.

Alltså, bifall till motion 2012:21 som innebär att kyrkomötet uppdrar åt kyrkostyrelsen att till kommande kyrkomöte återkomma med förslag om regler för partiella samfälligheter, alltså inte bara begravningsverksamheten.

FREDRIK SIDENVALL:

Sväll härligt, sköna segel, sväll i vindens dust

Flyg fram med fröjd mot vågens fjäll i stundens högsta lust!

Till havs, till storms ...

Jag avstår medvetet med hänsyn till högtalarsystemet att sjunga de här kända orden från hymnen, fru ordförande. De skulle kunna fungera som en metafor för kyrkans skepp, där seglen är ett stycke struktur. Men ett stycke struktur som vid stiltje eller motvind riskerar att trassla in sig i tackel och tåg. Man sätter inte segel vid stiltje.

Lars Johnsson nämnde de två principerna om struktur och liv, och man kan också organisationsmässigt ha den analysen att en organisation består av struktur och kultur. Dessa två sidor av en organisations liv kan inte leva isolerade från varandra, det strukturella är beroende av det kulturella, av livet i organisationen.

För att genomföra en större strukturreform behöver man ha på sin monitor indikationer på att det är förlig vind i sikte, för vinden, livet, ger struktur åt strukturen. Förrre ärkebiskopen KG Hammar talade härifrån varnande om en situation där kyrkan präglades av *sola structura*, strukturen allena. Vi har att återvända till de principer som vi känner i vår kyrkotradition som skriften allena, nåden allena, tron allena, Kristus allena. Därifrån utgår en förlig vind, och när den vinden blåser då fungerar kyrkan väl med skiftande strukturer och organisatoriska former, för det är inte det som är huvudfrågan. Om stora omorganisationer ska göras då behövs det rörelseenergi framåt, det behövs förlig vind. Jag är inte beredd att stödja den här skrivelsen från kyrkostyrelsen förrän någon kan övertyga mig om att det finns tydliga indikationer, att det finns förlig vind i sikte.

Nu vill jag dock yrka bifall till motionerna 2012:16 och 2012:45 och så önskar jag att bli övertygad om att det finns förlig vind på gång för vår kyrka.

BISKOP RAGNAR PERSENIUS:

Ordförande, ledamöter, biskopar! En förenklad lokal organisation i Svenska kyrkan behövs för att hålla strategiskt samman verksamhet, organisation och ekonomi. Samverkan, samarbete och arbetsmiljö kan förbättras och förändringar lättare genomföras, men lokala lösningar och beslut måste till. Hur resultatet blir i de nya stora pastoraten är beroende av hur ledningsfunktionerna utformas och delegationerna till församlingsråden görs. Jag tror att det är viktigt att se att Organisationsutskottets förslag avser en första etapp i ett fortsatt utvecklingsarbete för verksamheten och organisationen i församlingarna och pastoraten. Ett sådant arbete behövs på bred front. Stiften har här en roll också.

Det är teologiskt viktigt att vi håller fast vid grundtanken att det är församlingarna som har huvudansvaret för den grundläggande uppgiften i gudstjänst, undervisning, diakoni och mission. Det är i församlingarna som en gemenskap församlas när evangeliet delas i ord och handling. Ett pastorat får ett övergripande ansvar för församlingarnas grundläggande uppgift kopplat till ekonomi, personal och fastigheter. I församlingsinstruktionen bör, som strukturutredningen framhöll, framgå fördelningen av ansvar mellan pastorat och församlingar när det gäller den grundläggande uppgiften. Avgörande för framtiden blir att församlingslivet fungerar, och det bygger på att församlingsledningen fungerar, att människor tar ansvar och att det finns en lokal samhörighet och levande gemenskap.

En annan viktig framtidsfråga för en episkopal kyrka är att utveckla samspelet mellan stiftet, pastoraten och församlingarna. Det är bra att kontrakten ska utredas men jag vill framföra att det också behövs en analys av hur vi ska få en fungerande tillsynsfunktion med den förändrade lokala organisationen. En grundtanke i förändringen är ju att hålla samman demokratisk organisation och den ledning som utförs i kyrkans vörningstjänst. Med större pastorat får vissa komminister en församlingsledande roll medan andra blir assisterande präster. Det skulle vara bra med en utredning av den prästerliga befattningsstrukturen som jag tror både går att förenkla och förtydliga. Tydlighet i roller och ansvar är bra för församlingsverksamheten och för samarbetet mellan de som ska ta ansvar.

TOMAS JANSSON:

Ordförande, ledamöter! Den föreslagna reformen av kyrkans struktur är en viktig reform, och jag yrkar bifall till utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen men vill också yrka bifall till motion 2012:36.

Strukturreformens nödvändighet framstår tydligt när vi tittar på den församlingsdöd som pågår i mycket snabb takt i vår kyrka med förlorade rötter i kyrkans

historia som följd. Sedan millennieskiftet, alltså på bara en kort tid, har över en tredjedel av kyrkans församlingar försvunnit, och det ser ut som om den processen är på väg att fortgå. Vi behöver därför besluta om denna strukturreform nu. Vi har inte råd att skjuta upp ett beslut i frågan för att få göra en förändring om fyra år istället, för då hinner denna församlingsdöd fortsätta att fortgå. Jag kan bara ta ett exempel: Vi läste i Kyrkans Tidning alldeles nyss om hur man i Västerås stad funderar i denna fråga. Man kommer nu att bilda ett stort pastorat i och med denna reform, men det kommer ändå att finnas sju församlingar i Västerås och det är man väldigt glad över. Om strukturreformen inte skulle genomföras, planerar man i Västerås efter modellen ”ett pastorat – en församling”, och det ser man som ett betydligt sämre alternativ. Det ser på likartat sätt ut på väldigt många håll i vårt land; gör vi inte denna reform nu så kommer antalet församlingar att fortsätta att vara i fritt fall.

Men allt är inte löst och frid och fröjd bara för att vi tar den här reformen. Det finns fortfarande frågor som återstår att ta i, och till de frågorna hör begravningsverksamheten, där vi står inför att vi behöver mer samverkan, inte mindre samverkan. Vi måste fundera över formerna för den samverkan, och därför är det riktigt som i motion 2012:36 att kyrkostyrelsen bör få ett mandat att se över former för samverkan i begravningsverksamheten. Motion 2012:36 föreslår ett fritt mandat för kyrkostyrelsen att reflektera över och föreslå förändringar i denna fråga.

Jag yrkar därför bifall till motion 2012:36 och bifall till utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen.

ANDERS ROOS:

Ordförande, vänner i kyrkomötet! Jag har under tjugo år jobbat i en av de allra största församlingarna i Svenska kyrkan. Vi skulle kunna dela upp den här församlingen i fyra till fem olika församlingar, och de skulle ändå var för sig vara stora eller medelstora församlingar i Svenska kyrkan. Det är ett spännande, utvecklande och utmanande arbete som jag har fått vara med om att leda. Visst har vi under åren stött på problem. Det är inte alla dagar som vi jublar över hur vi har det. Men om jag ser tillbaka på de här tjugo åren framstår de som de mest rika, mest roliga och mest spännande åren i hela mitt yrkesverksamma liv. Av psykosociala arbetsmiljöundersökningar, som vi har gjort genom åren, framgår det tydligt att det inte bara är jag som trivs och upplever stimulans i arbetet. Av antalet människor i gudstjänster och verksamhet att döma, är det inte bara jag som har funnit hem och församling att leva i och vilja vara kvar i. Och några problem med att hitta villiga förtroendevalda har vi inte. Vad är orsakerna till att det känns bra? Två vågskålar som ska vara i jämvikt eller två lampställd som ska lysa lika klart?

Organisation. Vi vågar vara tydliga i organisationen. Det är många som är delaktiga i liv och beslut. Tydlig och ordentlig fördelning av arbetet. Det finns ingen organisation som överlever om inte sådant finns, men det sker inte av sig själv. Det krävs god vilja, mod och tydliga visioner och mål om hur vi vill ha det. Ett gott samarbete mellan anställda och förtroendevalda och ideella medarbetare och många andra, där var och en bidrar med sig själv och vet vad man ska göra. Klarhet i de olika roller som måste finnas bidrar till att samverkan blir god och som vill mer. Vi har vågat prova, vi har vågat tänja, vi har vågat förändra.

Den andra vågskålen, andlighet. Vi vågar andlighet och fromhet av olika slag. Ett liv i en församling föds inte av sig själv, ständigt måste vi söka ett liv där Guds ande får rum och då inte bara i ett garderobsutrymme utan en plats i högsätet. Vi har vågat söka, vi har vågat pröva, vi har vågat följa, vågat vara lyhörda och

vågat lyda vägvisning. Vi vågar vara tydliga med vår vilja att leva inför Guds ansikte och i olika slag av gudstjänster, sjunga lovsång.

Jag återkommer med ett andra anförande.

CHRISTER KAX SUNDBERG:

Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Jag talar i denna situation med mycket tankar bakåt till vår FiSK, Susann Torgerson, som har varit drivande i just de här frågorna genom åren. Hon har varit en väldigt drivande person i just Organisationsutskottet och suttit med i utredningar. Det är tre händelser i mitt liv de senaste månaderna som har fått mig att fundera över hur världen ser ut när det gäller kyrkans organisation. Häromveckan besökte personer från kyrkokansliet min hemförsamling Eskilstuna och pratade om målkapital. Då sa man att kyrkan har ungefär 20 000 anställda och 20 000 tak att ta hand om, lika många anställda som tak, alltså byggnader. Det är i sig ett stort problem, men på vilket sätt? Hur ska små församlingar kunna överleva om man inte hittar nya organisationsformer, är min reflexion. Det andra var när jag besökte mina föräldrars grav ute på landet, där jag är uppvuxen, och tittade då i kyrkliga tillkännagivanden på församlingshemmets dörr. Där stod det att gudstjänster sker i den kyrkan utav fyra, men i min hemkyrka där det var gudstjänster varje söndag var det gudstjänster två gånger under hela hösten och två gånger fram till påsk ungefär. Hur ska små församlingar överleva? Det tredje är möjligheten för församlingsråden, som vi har diskuterat hemma i vår församling som är en stor församling i Eskilstuna. Hur får vi en levande organisation ute i distrikten i församlingen med 38 000 kyrkotillhöriga. Hur får vi en levande organisation där?

Världen ser väldigt olika ut i vårt rike. Vi har södra Lappland contra till exempel Bräkne-Hoby i Blekinge, Västermalms eventuella församling i Stockholm contra Göteborgs kyrkliga samfällighet. Hur ska vi kunna organisera någonting som passerar alla dessa vida och olika möjligheter? Inom FiSK har vi en vacker logotyp och jag citerar ur utredningen Läronämndens yttrande:

Församlingen [...] Här samlas människor kring ordet och sakramenten. Det är primärt i församlingen som kyrkan blir synlig. I vår kyrkotradition möts ämbetslinjen och former för lokalt självstyre.

Jag anser att församlingsråden har möjlighet att bli den levande församlingen. Jag yrkar bifall till utskottets förslag och yrkar också på ett ändringsyrkande på sid 18 (rad 8):

Begravningsutredningen [...] ska vara färdig därefter kan kyrkostyrelsen efter en remissbehandling återkomma i frågan ...

Jag yrkar på att ordet *kan* byts ut mot ordet *ska*, en väldigt liten men viktig förändring.

BISKOP EVA BRUNNE:

Utredningen är välgjord och välförankrad. Nu är det fortsatt närhet och samverkan som gäller. Vi fortsätter att bygga församling i strukturer som förändras i större eller mindre mån. Förändringar sker i en reformatorisk kyrka. Det är liksom den reformatoriska kyrkans signum, och så får vi mer tid och kraft och energi över att göra det som är vårt uppdrag – fira gudstjänst, undervisade, bedriva diakoni och mission. Och när beslut är taget får vi förhoppningsvis också mer tid över att tala om Jesus, vår grundlängtan. När beslut är fattat kommer nästa skede och nya frågor som kräver sin bearbetning och kanske också utredning. Min kollega Ragnar Persenius har redan varit inne något i det. En av dem är ledarförsörjning. Hur klarar vi en framtida ledarförsörjning och utveckling

i större pastorat? Vilka vill och kan vara ledare i det nya? Hur utbildar vi och stödjer dem? För att vara kyrkoherde i det nya är något annat och nytt. I det nya kommer vi också att behöva ledare i pastoraten som inte är kyrkoherdar, men ledare som får ett större uppdrag och ansvar. Hur rustar vi och stödjer dem? Olika riktningar, inriktningar i ämbetslinjen behöver reflekteras och utredas. Det är vår nästa fråga som behöver bearbetning. Jag vet att jag inte har någon möjlighet att yrka något men jag vill betona vårt ansvar, allas vårt ansvar, för att stödja ledare i vår kyrka.

TORGNÝ LARSSON (REPLIK):

Fru ordförande! Det är naturligtvis bara att självklart säga ja och amen till det som Eva Brunne har sagt, men jag gjorde en liten erinring. Ursäkta att jag nu låter som en gammal man som talar om hur det var förr i tiden. Jag gjorde tidigare en liten hänvisning till 1990-talet innan kyrka-stat-ordningen kom. Vi sa då att det var skönt att det här blir färdigt, då kan vi ägna oss åt verksamhetsfrågor. Jag är bara så rädd att man om 10–15 år på nytt står här och diskuterar organisationsfrågor. I och för sig är det kanske nödvändigt i någon form, men det måste också nu bli en startpunkt till förnyelsen i församlingarna och där har inte minst biskoparna en oerhört viktig roll.

CARIN ÅBLAD LUNDSTRÖM:

Ordförande, kolleger i kyrkomötet, biskopar, åhörare! Ungefär 70 procent av Sveriges befolkning tillhör Svenska kyrkan. 70 procent av medlemmarna, om jag har uppfattat statistiken rätt, går inte i söndagens huvudgudstjänst eller deltar i församlingens verksamhet. Många deltar ändå på sitt sätt och det kan vi inte styra, utan bara glädjas. Vi i kyrkomötet behöver fatta beslut som medför att så många som möjligt av medlemmarna är delaktiga i församlingen och i beslutsprocesserna på den viktigaste nivån, församlingsnivån. Att rekrytera ur den exklusiva grupp som firar huvudgudstjänst eller som är aktiv i församlingsverksamheten anser jag är för begränsande. Ett sätt att öka delaktigheten i församlingen är att ha direkta val till församlingsråden dit alla medlemmar kallas som är röstberättigade. Strukturutredningen, så som den ser ut i förslaget, medför indirekta val till församlingsråden och därmed är det en förändrad kyrkosyn, från en inklusiv till en exklusiv. Det är en allvarlig förändring, och den medför också två kyrkosyner in i vår kyrka, två olika kyrkosyner, en exklusiv på församlingsnivån och en inklusiv på de andra nivåerna.

Anders Nihlgårds motion 2012:52, som jag yrkar bifall till, handlar om detta med direkta val och med förändrad kyrkosyn. Öppen kyrka har inte deltagit i utredningsarbetet och motionen understryker betydelsen av direkta val till basnivån och motionen understryker också förändring av kyrkosyn. Jag reserverade mig i Organisationsutskottet till det förslag som gällde avslag på Anders Nihlgårds motion.

Jag vill verka för att så många som möjligt av Svenska kyrkans medlemmar deltar i beslutsprocessen och deltar i församlingsråden genom direkta val. Alla medlemmar i en inklusiv församlingssyn kallas till val med direkta val på basnivån i församlingsråden. Det kan leda till en särskild kallelse i det allmänna prästadömet.

Jag yrkar bifall till Anders Nihlgårds motion 2012:52 och avslag på utskottets förslag.

LEIF NORDLANDER:

Ordförande, ledamöter, biskopar, åhörare här och via webben! Mitt yrkande är avslag på Organisationsutskottets betänkande 2012:2.

Låt mig ta en bild från verkligheten. Jag är kyrkoherde i Skara stifts, störst till antalet kyrkor och tidigare församlingar, största pastorat med 24 kyrkor i pastoratet. I dag är det sex församlingar. Vi har bidragit till församlingsdöden genom att många av de här tidigare församlingarna nu är borta. Vi har dock kunnat arbeta under åren på ett sådant sätt att vi ser att verksamheten har fått lugn och ro, har kunnat börja utvecklas på nytt i den organisation som nu är. Att då åter ändra så att dessa sex församlingar nu bara ska få utse ett församlingsråd och i indirekta val, det kan inte jag tolka på något annat sätt än att det är ett underskott i den demokratiska processen. När vi behandlade detta på kyrkofullmäktige den 8 november ställde sig samtliga, oavsett partitillhörighet, upp och sa: "Leif, se till att föra vår röst i kyrkomötet. Vi vill inte detta. Vi vill själva utse våra ledamöter i församlingsråden." Därför yrkar jag på avslag.

Det finns i utredningen ingen ordentlig analys av konsekvenserna för den demokratiska processen. Det finns inte heller någon teologisk reflexion, det står till och med i förordet att man medvetet avstått från det. Man skapar ett demokratiskt underskott. Jag beklagar det. En av ledamöterna ropade till mig: "Förstår de inte att folk kommer att rösta med fötterna och gå ur kyrkan när vi inte själva får vara med och bestämma." Tyvärr tror jag att den ledamoten har rätt.

Nu kommer jag i dag på Elisabetdagen, Johannes döparens mors dag, att vara som en ropandes röst i öknen, men det måste i alla fall bli sagt och sen får vi jobba efter förutsättningarna av ett demokratiskt fattat beslut.

MARGARETA LARSSON:

Tack, ordförande! Ledamöter, biskopar! Jag vill börja med att yrka återremiss på strukturutredningen även om jag kan förstå varför man vill driva igenom den.

Jag har ett ständigt sviktande medlemstapp och fortgår den här utvecklingen i den takt den gör nu kommer det här att bli väldiga ekonomiska problem framöver och därtill minskar också vår förmåga till att vårda och förvalta vårt kristna kulturarv. Att effektivisera och se över kostymen är därför i sig inte feltänkt, men jag har väldigt svårt att tro att en modell ska passa alla och att omställningen ska ske på så kort tid. Visionen att man på det här viset ska kunna effektivisera och bygga bort konflikter utifrån en tydligare ansvarsroll, kan bli en risk för att det blir kontraproduktivt genom att man på kort tid tvingar strukturer att gå åt samma håll. Det kan ju vara så att en ändrad struktur kan medföra att det kan bli konsekvenser av en ändring som man måste ta itu med i sig. Det här kan göra att en sådan här omvandling, strukturuomvandling, på vissa ställen kan ta längre tid än kanske vissa kan få uppskov till. Samtidigt som man nu anpassar kostymen efter dagens mått, saknar jag också i den här utredningen en analys för hur vi på sikt kan vända utvecklingen. Det är ju så att oavsett vilken modell vi än har så ska vi ju inte glömma att det är människan bakom verksamheterna som bär upp en organisation och lyfter den. Personligen är jag av den övertygelsen att en levande församling är närområden som bygger framtiden i en större organisation och jag tycker mig få stöd i den tesen i Matt. 25 som tar upp liknelsen med det lilla senapskornet som är så anspråkslöst och trots detta har en sådan växtkraft som över-skuggar alla andra örter och så till den grad att fåglar kan bygga bo under dess grenars skugga. Den här bilden talar till mig om att ska kyrkan överleva så måste vi bygga en typ av folkhemsrörelse underifrån. Församlingar som kan överleva

måste därför få stöd och krishantering. Jag vill bara tillägga att Svenska kyrkan har mycket gratis. Vi har i dagsläget sex miljoner medlemmar det är betydligt fler än vad LO har. Vi ska se optimistiskt på det här. Jag yrkar återremiss.

KENT KJELLGREN:

Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Först vill jag yrka på återremiss. Förslaget innebär att en nära tusenårig svensk tradition av sockensjälvstyre upphör. En risk, som jag ser och det allvarliga i den, är att kyrkan tappar en del av förankringen i folket. Vi motsätter oss starkt strukturutredningens vilja till centralisering och stordrift. Det minskar som vi menar det centrala i Svenska kyrkan, att församlingsbornas engagemang och delaktighet i sin kyrka. Låt församlingsborna själva bestämma över hur man vill sin lokala organisation, och de församlingar som är positiva till förändringar genomför den. Men de som inte vill mista sitt självstyre får leva kvar i den nuvarande organisationen om den fungerar bra och är ekonomiskt stabil. Förslaget är odemokratiskt.

Jag yrkar återigen på återremiss.

CONNY TYRBERG:

Fru ordförande, ledamöter! Organisationsutskottets ordförande Torgny Larsson och Sven Kragh från utredningen har inledningsvis idag för några timmar sedan redovisat de bärande motiven för bifall till utskottets förslag.

Jag vill ta det här tillfället i akt att lyfta frågan om församlingsråd och den lokala nivån lite extra. Ett pastorat kan ju bestå av en församling men också av flera församlingar, vilket väl kommer att vara det vanligaste. På församlingsnivån eller kanske sockennivån kan man utse ett råd, ett församlingsråd, och det tror jag är viktigt att vi stannar vid liksom andra talare har gjort. Rådet utses av kyrkofullmäktige efter förslag som tagits fram på den lokala nivån. Det lokala mötet, nomineringsmötet eller kyrkstämman i församlingen/socknen, kan även liknas vid en kyrkstämma. Det viktiga är att den lokala nivån tar möjligheten att föra fram sina förslag på kandidater och även senare vad man vill och kan göra på den lokala nivån. Det är också så att kyrkofullmäktige vid utformandet av församlingsinstruktionen behöver så stort svängrum, delegation, som möjligt till församlingsrådet. Bland annat tror jag att det är viktigt att rådet själv får utse sin ledning i form av ordförande och vice ordförande. Bäst hade det säkert varit om även församlingsrådet hade kunnat utses lokalt genom val. Nu är inte förslaget sådant. Jag tror att det är viktigt och att det räcker med ett lokalt val för att det inte ska bli för splittrat. Jag ser dock att förslaget ger stora möjligheter att göra valet lokalt med ett aktivt nomineringsförfarande och att den lokala nivån själv utser presidiet samt att en församlingsinstruktion utformas så att den ger konkreta och viktiga uppgifter till församlingsrådet. Förslaget med en stark lokal förankring kan stoppa församlingsdöden och göra så att Svenska kyrkan kan leva vidare som den folkkyrka den ska vara.

Bifall till utskottet.

BRITT LOUISE AGRELL:

Fru ordförande, ledamöter och biskopar! Redan när strukturutredningen kom med sitt betänkande Närhet och samverkan, sa många i vår kyrka samverkan ja visst, men blir det verkligen närhet? Man tänkte särskilt på de stora pastorat som vi nu ser växa fram av gamla samfälligheter. Många känner stor oro för att det blir en centralistisk styrning och istället för närhet väldigt långt till beslutsfattandet med ett enda kyrkoråd i toppen som sitter på makten.

När kyrkostyrelsen arbetade med den här skrivelsen till kyrkomötet var vi, som ni redan har hört, flera som ville öka församlingsrådets ansvar, och som ni vet blev resultatet att församlingarna som ingår i ett pastorat ska nominera ledamöter till församlingsråden. Så långt kunde vi komma med de här församlingsmötena. En annan viktig fråga som åstadkoms under den tiden var att kyrkorådet ska samarbeta med församlingsråden när man bereder församlingsinstruktionen. Många av oss som till en början var skeptiska och oroliga har gjort en resa och försöker tänka som strukturutredningen att den här nya organisationen kan bli en möjlighet istället för risker och som man brukar säga att glaset är halvt fullt istället för halvtomt. Till sist beror det ju ändå på de förtroendevalda att genomföra omfattande delegationer till församlingsråd i församlingar som ingår i pastorat. Det är ju allas vårt ansvar.

Genom mitt arbete i begravningsrådet har jag träffat många begravningshuvudmän. I de här mötena och i remissvaren har det särskilt framhållits hur viktigt det är att det finns särskilda samverkansformer för begravningsverksamheten. Kyrkostyrelsen har slutligen bestämt att genomföra en utredning med ett öppet mandat att kunna återkomma med ett förslag till kyrkomötet 2013. Det är bra men inte tillräckligt bra, för det innebär att ansvaret för begravningsverksamheten blir styrande för lokala enheters beslut om vilken struktur man ska ha. En samfällighet blir ett pastorat på grund av begravningsverksamheten eftersom man inte vet om det kommer att finnas någon samverkansform när man är tvungen att besluta om den lokala strukturen nu före årsskiftet. Det är inte rimligt, och det är också tvärt emot Svenska kyrkans uppfattning i tidigare diskussioner med staten i olika begravningsfrågor där man tydligt har framhållit att ansvaret för begravningsverksamheten inte får styra hur vi organiserar oss. Nu har Organisationsutskottet skrivit att kyrkostyrelsen *kan* återkomma till 2013 års kyrkomöte med förslag och därför har man föreslagit avslag på motion 2012:36. Men det är inte vad det handlar om och jag har förstått när jag har lyssnat här att man i Organisationsutskottet tror att det i och med den skrivningen är klart att det kommer ett förslag om en samverkansform, men så är det alltså inte. Vi behöver veta nu om det blir något förslag. Hur det ska se ut, det får vi utreda, men vi behöver veta. Om det hade stått *ska* istället för *kan* då hade det varit ok, då hade vi vetat nu att det kommer ett förslag till samverkansform. Vi vet inte hur den ser ut men det kommer ett förslag, men det vet vi inte med det här förslaget från Organisationsutskottet som ju faktiskt är helt i enlighet med hur kyrkostyrelsen uttalade sig.

Jag yrkar därför bifall till motion 2012:36. Om ni läser den så ser ni att den binder inte upp vilken samverkansform vi ska ha utan bara att det ska finnas en samverkansform för begravningsverksamheten. Det är det som är så viktigt för att vi ska vara säkra på att hur det än gör och hur vi än organiserar oss nu här fram till årsskiftet så kommer det alltid att finnas någon samverkansform för begravningsverksamheten, så vi behöver inte använda det som skäl till hur vi organiserar oss.

Jag yrkar bifall till motion 2012:36.

GUSTAF BENGTTSSON:

Fru ordförande, vänner i kyrkomötet! Den föreslagna strukturen lyckas lösa många problem men samtidigt skapar den en massa oro och osäkerhet. Den förenklar förtroendemannaorganisationen, skapar större tydlighet kring pastoralt ansvar, tror jag. I bästa fall kan den också innebära att det blir en renässans för kopplingen mellan den gudstjänstfirande gemenskapen och församlingsbegreppet.

Genom att minska kraven på vad det innebär att vara församling kanske man kan låta gamla församlingar återuppstå, vi kan skapa nya församlingar där så krävs. Men, och det här är ett viktigt men, det krävs faktiskt att dessa nya församlingar inte bara blir pappersprodukter. Nomineringsvalen måste hållas och de måste följas av pastoratsfullmäktige för att församlingsråden ska få legitimitet i de församlingar de ska styra. Församlingsråden måste ha ett starkt förtroende i församlingen och de ska ha den sammansättning som församlingen har, inte som pastoratet har, annars kommer det inte att fungera. Den andra punkten är att församlingsråden måste också ge en massa delegationer, alltså de måste i någon mån ges de delegationer man vill ha så långt det nu är möjligt annars kommer inte det heller att fungera. Man måste verkligen få ett stort inflytande över både verksamhet och gudstjänstliv, inte bara över gudstjänstlivet. Man måste få inflytande över den personal som ska jobba inom församlingen. Det här är någonting som åligger oss som sitter här och våra kolleger i nomineringsgrupperna runt om i landet att ge detta ansvar, att se till att nomineringsmötenas resultat följs, att de hålls på ett bra sätt som verkligen ger många möjligheter till att yttra sig. På bästa sätt kan det här bli en väldigt bra förändring men om inte vi, som sitter här, tar vårt ansvar så kommer det att bli en riktigt dålig förändring.

Jag har alltså inget yrkande men däremot har jag en stark uppmaning att vi verkligen ska jobba med detta, ge stora delegationer till församlingsråden, se till att nomineringsmötenas resultat följs. Herrens frid, vänner! Tack för ordet!

ÄRKEBISKOP ANDERS WEJRYD:

Fru ordförande! Jag talar för kyrkostyrelsen och kommer så här långt ner därför att det har varit så hemskt många som anmälde sig före mig. Så det syns att vi vill prata om den här frågan, men jag pratar gärna för kyrkostyrelsen i den här frågan därför att kyrkostyrelsen har en sådan bred enighet. Det är inte utifrån ett maktperspektiv utan jag tror det är verkligen ett uttryck för att vi vet att kyrkan tar gestalt när den finns nära. Vi måste hitta samverkansformer som tar kyrkans liv och församllingslivet på allvar där man håller samman perspektiven. Det har varit intressant att lyssna till diskussionen. Den har bekräftat det jag har trott, nämligen att såväl utredningen som kyrkostyrelsen har vänt på stenarna. Det ni här har sagt är allt sådant som har varit uppe i samtalen och det har varit ett ovanligt väl förankrat utredningsarbete med omfattande överläggningar och förankringar och att man har funderat på hur ska vi kunna se vad som är viktigare och mindre viktigt och jämkä samman. Det gör tänker jag att det förslag som kom från utredningen och det förslag som sedan kyrkostyrelsen avgav efter remissomgången blev så pass lika. Det har väl också gjort att det förslag som gavs från kyrkostyrelsen och som sedan utskottet ger hit till kyrkomötet är också så pass lika. Den stora skillnaden mellan kyrkostyrelsens förslag och utskottet är ju egentligen två eller fyra år i Göteborg. För mig, och jag tror för oss i kyrkostyrelsen, så är det viktiga att signalera det här är nu ett definitivt beslut. Vi ska ha det organiserat så här med en pastoral ledning och flerpastoratssamfälligheterna ska upphöra. Sedan kan man väl leva med om det är två år eller fyra år, men vi ska känna att beslutet det ska inte svaja efter att det har tagits här. Det har yrkats bifall tidigare till kyrkostyrelsens förslag, det behöver inte jag göra, jag kan bara säga att jag är glad över att det finns en sådan bred enighet faktiskt i de grundläggande frågorna och att arbetet har genomförts på ett gott sätt.

FÖRSTE VICE ORDFÖRANDE KARIN PERERS:

Ärkebiskopen, ingen har yrkat bifall till kyrkostyrelsens förslag, däremot till utskottets förslag, eftersom det finns en nyansskillnad där så är det viktigt att vi vet.

ÄRKEBISKOP ANDERS WEJRYD:

Jo, det finns ett bifallsyrkande från Eric Muhl.

FÖRSTE VICE ORDFÖRANDE KARIN PERERS:

Nej, det var ett tilläggsyrkande med ytterligare en formulering

ÄRKEBISKOP ANDERS WEJRYD:

Ok, men då kan jag väl yrka bifall till kyrkostyrelsens förslag och så kan ni rösta som ni vill.

FÖRSTE VICE ORDFÖRANDE KARIN PERERS:

Så! Vad bra! Tack för det!

ERIC MUHL (REPLIK):

Mitt yrkande var att bifalla kyrkostyrelsens förslag om att Göteborgs kyrkliga samfällighet upphör den 31 december 2015.

FÖRSTE VICE ORDFÖRANDE KARIN PERERS:

Jag har inte sett det skriftligt. Jag uppfattade att det också var ett tillägg till det.

ERIC MUHL (REPLIK):

Nej, jag lämnade aldrig in det.

FÖRSTE VICE ORDFÖRANDE KARIN PERERS:

Tack! Det är då det yrkandet som finns från två håll. Tack för klargörandet.

ANDERS NIHLGÅRD:

Ordförande, ledamöter, biskopar och övriga! Min motion 2012:52 vill att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till reglering i kyrkoordningen som innebär att det är församlingens medlemmar som väljer församlingsråd.

Kyrkoordningen fastslår att församlingen är Svenska kyrkans grundläggande enhet. Centralt i en församling är en gudstjänstfirande gemenskap kring ett kyrkoråd utsett av medlemmarna i kyrkliga val och en kyrkoherde. Nu står kyrkomötet inför att besluta att flera av dessa kriterier upphävs. Kyrkomötet har faktiskt fortfarande möjlighet att justera det liggande förslaget. Är det moget att tillmötesgå demokratiska behov i teologiska termer, det allmänna prästadömet, eller är så många bundna vid liggande förslag att man inte kan rösta för det man kanske egentligen inser är det bästa för kyrkan? Det verkar från många röster från både POSK och Frimodig kyrka och Sverigedemokraterna, som vi annars inte har så mycket gemensamt med, som om detta är så stor enighet som man pratar om. Frågan gäller ju lokal demokrati och utrymme för lekmannadeltagande och lekmanansvar. Det är inte frågan om själens frälsning, men det är en ödesfråga för kyrkan att flytta det lokala församlingsansvaret till större enheter där den enskilda lilla församlingen kan få väldigt lite att säga till om beträffande sin egen inriktning.

Vi klagar ofta över det dåliga deltagandet i kyrkovalen. Tror någon verkligen att det blir bättre om man berövar kyrkomedlemmarna möjlighet i det val som närmast angår dem och där de bäst känner till kandidaterna? Det finns goda skäl att anta att intresset blir avsevärt mindre. Måtte kyrkomötesledamöterna inse sitt ansvar när det faktiskt gäller en radikal förändring av kyrkosyn och kyrkoordning. Beröva inte kyrkans grundläggande enhet sin betydelse med demokratiskt valt kyrkoråd och inflytande över inriktningen av sitt arbete. Med hänsyn till såväl teologi som kyrkosyn och demokrati bör förslaget justeras.

Därför yrkar jag enligt min motion 2012:52 och yrkar avslag på utskottets förslag.

CLAES BJÖRNDAHL:

Ordförande, ledamöter, biskopar! Först yrkar jag bifall till motion 2012:52. Jag tycker att den s.k. strukturutredningen i huvudsak är bra och jag känner att, inte minst i ett sådant sammanhang där jag lever och verkar i Skara stift med många små enheter och en mycket decentraliserad struktur, kan det finnas mycket bra i den här utredningen. Men, även solen har sina fläckar, så ock den här utredningen. Det handlar om det som många har berört, nämligen församlingsråden. Jag menar att det är väldigt viktigt att man har direktval till församlingsråden. Jag tycker att det är ett mycket svagt argument att säga att det skulle bli för krångligt med ytterligare ett lokalt val. Det har gått förut, så varför skulle inte det gå även i framtiden. Allvarigare tycker jag dock är den föreslagna ordningen om vilka som kan väljas till församlingsråd, dvs. att folk från hela pastoratet kan väljas till församlingsråd, även där man inte bor. Det tycker jag är en uppluckring eller man öppnar åtminstone dörren på glänt till en uppluckring av det geografiska församlingsbegreppet i och med det. Det har ju funnits sådana förslag i kyrkomötet flera gånger, och de har man än så länge avslagit. Det kan ju hända att det kommer en dag när man bestämmer sig för att vi ska förändra det geografiska församlingsbegreppet, det är ju möjligt, men jag hoppas att den dagen inte kommer. Om man någon gång gör det, tycker jag att man ska göra det tydligt och klart och inte smyga in det i en utredning som jag anser att man gör här. Jag tycker att man med förslaget, att man avsett var man bor i pastoratet kan väljas in i vilket församlingsråd som helst, öppnar dörren på glänt till en annan syn på församlingen än den vi har i Svenska kyrkan nu, och det tycker jag inte vore bra.

Bifall till motion 2012:52.

SOILI BRUNBERG:

Ordförande, ledamöter, biskopar! Jag tänkte på en annan typ av samarbete. Jag vill ge litet ord för svenska folkkyrkans styvbarn, alltså nationella minoriteter. I den här samlingen är ni säkert vana vid att jag lyfter de frågorna, som inte nämns i strukturutredningen över huvud taget. För en tid sedan fanns på remiss En flerspråkig kyrka och hur man skulle kunna implementera de frågorna, och det är ju verkligen en fråga för samarbete mellan församlingar och pastoratsnivå.

Därför yrkar jag återremiss för att involvera även de frågorna. Det finns ju många andra frågor som vi har lyssnat till här och som man kanske behöver tänka om ett varv till. Det som jag yrkar angående nationella minoriteter lyder som följer:

Att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag om nationella minoriteters språkliga rättigheter och behov enligt utredningen En flerspråkig kyrka.

CHRISTINA ERIKSSON:

Ordförande, ledamöter! Jag kommer att yrka bifall till utskottets förslag och särskilt avseende de fyra åren. Man bör göra saker i rätt ordning, först utreda vad som går att förändra och sedan besluta om hur ekonomisk solidaritet, rationell organisation, lokal demokrati och pastoral ledning ska organiseras med stöd i kyrkoordningen. Den föreslagna vägen att först avskaffa flerpastoratssamfälligheterna och sedan hoppas på att allt ska lösa sig, kan visa sig vara mycket kostsam, ja rent ut sagt kapitalförstöring vad gäller situationen i Göteborg. Den föreslagna respiten på fyra år kan just ge möjlighet att åstadkomma en konstruktion som bevarar det värdefulla i såväl den existerande samfälligheten som i det som strukturutredningen vill uppnå. Argumenten att det måste se likadant ut på lokal nivå i hela landet kan ju låta enkelt och bra, men själva strukturutredningen har ju två förslag med en smält genial konstruktion att det kan finnas församlingar och så kan det finnas församlingar i pastorat. Alltså, för att uppnå likhet måste man inte alltid göra lika, utan man kan behöva göra olika. Vad gäller frågan om pastoral ledning skulle den behöva analyseras ytterligare vad den innebär. Ett pastorat eller flera pastorat, ja det avgörs av stiftsstyrelsen i Göteborg. Jag är av den meningen att vi till varje pris måste bevara ett pastorat i Göteborg. Det kommer att medföra förluster för Göteborgs stad vad gäller lokal demokrati men det skulle vara en ännu värre förlust att tappa solidariteten och montera ned den ypperliga serviceorganisation som vi har i dag i Göteborg.

Därför yrkar jag bifall till utskottets förslag.

ULLA RICKARDSSON:

Ordförande, biskopar och andra! Jag vill yrka bifall till utskottets förslag förutom den del om förlängningstiden för Göteborgs kyrkliga samfällighet, där jag instämmer i kyrkostyrelsens yttrande och Eric Muhls yrkande.

Jag skulle vilja ta upp till diskussion frågan om pastoraten. Det är ju stiftens uppdrag att se till att det finns pastoratsgränser som gör det möjligt att verka som kyrka och församling. Det handlar om förkunnelse och för det krävs en organisation som gör det möjligt. Jag vill höja ett varningens finger för en övertro på alltför mycket storskalighet och stordrift i den frågan. Vi är kyrka med den närhet som krävs. Vi ska ha en demokratiskt styrd kyrka där också närhet är viktig. Vi kan aldrig ha de anställdas kyrka. Vi ska ha en kyrka där ledarskapet som kyrkoherde ska vara möjligt att utöva, och vi ska ha en ekonomi som också gör det möjligt. För att detta ska fungera så måste vi verkligen fundera och penetrera hur vi gör det bäst. Det finns då en stor fara i att stiftet börjar tänka på reformer, där kommuner och större blir förebilder och så får vi onödigt stora pastorat. Kyrkostyrelsen sa bestämt nej till kommunvisa strukturer när begravningsutredningen lade förslaget, som någon redan har nämnt. Jag vill därför föra in det här i debatten, jag vet ju att det är många stiftsstyrelseledamöter som också är kyrkomötesledamöter, att verkligen fundera över pastoratens storlek.

BISKOP PER ECKERDAL:

Ordförande! Som biskop i Göteborg vill jag säga att jag tycker att det är ett väl genomtänkt förslag som för det första kyrkostyrelsen lade, men jag kan också vara med på utskottets förslag.

Det är mycket som har kretsat kring Göteborg i den här diskussionen. Min mening är att det är viktigt att hålla isär kyrkomötets uppgift och vad som ska lösas i Göteborgs stift. Jag kan inte se, även om det finns speciella förutsättningar inte minst genom Göteborgs kyrkliga samfällighets storlek, att det principiellt sett

skulle finnas några annorlunda förutsättningar för att lösa situationen i Göteborg än när det gäller andra flerpastoratssamfälligheter.

Jag vill också passa på och säga att det ibland kommer fram i Svenska kyrkans diskussioner en trötthet när det gäller strukturer, och också den gamle mannens reflexioner. Alltså, form och innehåll hänger alltid ihop. Vi måste klara av att också i Svenska kyrkan föra diskussioner och ta beslut om våra strukturer och se att det finns en direkt koppling för vad vi skapar för förutsättningar för oss att fullgöra det som i sista hand är församlingarnas grundläggande uppgift. Jag menar att det här förslaget ger sammantaget för Svenska kyrkan goda förutsättningar för att driva vårt arbete vidare. Vad sedan gäller Göteborg, det är en sak som Göteborgs stiftsstyrelse måste få ta ansvar för. Lite förvånad är jag över att det då och då har verkat som om vi befann oss i Göteborgs stiftsstyrelse.

TORGNY LARSSON (REPLIK):

Ordförande! Jag håller naturligtvis med biskop Eckerdal om att det har kretsat mycket kring Göteborg. När vi i utskottet diskuterade detta var det en ledamot som sa, ju längre bort man kommer från Göteborg desto mera svårförståeligt är det. Jag har lett lite åt det här, en klok iakttagelse i och för sig. Jag vill bara säga till Per Eckerdal att jag i mitt första anförande sa att det är stiftsstyrelsens sak att fatta beslut om indelningen. Vad vi i utskottet föreslog var ju att skapa förutsättningar, som skulle kunna skapa lite mer tid just för den specifika situationen i Göteborg, och det är ju en helt annan sak. I mitt anförande sa jag att det var med anledning av reservationen av Daniel Tisell, och det är brukligt att man som ordförande och föredragande för utskottet diskuterar reservationerna. Det var alltså bakgrunden.

KARIN LÅNGSTRÖM VINGE:

Ordförande, ledamöter, biskopar och åhörare! Bifall till utskottets hemställan! Förslaget är bra och flexibelt försett med en lägstanivå så att man lokalt ska kunna komma fram till vad som är en lämplig lösning. Det är klart, Dag Sandahl, att förutsättningarna för Svenska kyrkan har förändrats, det är inte som på 50-talet. Människor flyttar från landsbygdsförsamlingarna. Invandringen ger en mångfald av nya kristna kulturer och andra religioner. Människor engagerar sig i kyrkan därför att de vill, inte för att det förväntas av dem av det omgivande samhället. Kalla det reträtt eller kalla det omvärldsanalys eller reality check. Jag vill också med enfaset uttrycka min irritation när man i pastorala sammanhang skiljer mellan s.k. kyrkligt och s.k. världsligt. Styrning och ledning gäller hela verksamheten. Det handlar om att skapa strukturer för ett levande församlingsliv och då är det inte viktigt hur stödfunktionerna lön, ekonomi osv. sköts. Håll samman perspektiven. Skräckexemplet är när kyrkoherdar lämnar sin kyrkoherdetjänst för att de vill syssla med prästerliga uppgifter som om det inte vore en prästerlig uppgift att även ta ansvar för stödfunktionerna. Vi behöver faktiskt lägga mer resurser just nu på de gemensamma systemen, men det får vi anledning att återkomma till. Jag ser med tillförsikt på kyrkans framtid och det här förslaget bidrar till det. Det innebär inte att vi inte ska se problemen. Det innebär att vi gör någonting åt problemen. Vad som sedan är problem eller inte lär vi ju inte komma till någon konsensus om. Men närvaro och öppenhet och hopp som Svenska kyrkans kärnord kräver en del kreativitet och tankeverksamhet och lokalt ansvarstagande bland annat om konstruktiva pastorala strukturer. Konstaterar slutligen, ordförande, att årets arbetsgivare blev Täby som väl är den största församlingen på tal om konstruktiva pastorala enheter.

DAG SANDAHL (REPLIK):

Fru ordförande! Svenska kyrkan och Sverige ser annorlunda ut än på 50-talet, det är ju sant. Men nog handlar det om reträtter gång på gång. Vi hamnade utanför hela undervisningssystemet där vår dopundervisning var skolans kristendomsundervisning som eroderade med ett beslut 1962. Det blir femtio år om jag räknat rätt. Då är det nästan två generationer som inte fått baskunskapen och vi har inte kunnat ersätta det. Det betyder att vi har inget folk framöver. Man kan säga att vi har så fantastiska församlingar, typ Täby, jag vet inte vad de har för kyrkogångssiffror där men de kan vara bra arbetsgivare, men vi ser ju gång på gång att vi har inte nog med folk för hela vår väldiga beslutsapparat och vi har inte nog med folk i våra gudstjänster och det talar ingen om. Det tycker jag är lite lätt besvärande. Det här är ett illusionsspel. Nionde armén fanns inte heller i Berlin, som ni minns.

JOHAN BLIX:

Fru ordförande! Det var någon som sa att inte kan väl en kyrkoherde i en stor församling med tiotusentals medlemmar känna alla sina får. Nej, det kan man ju inte som kyrkoherde göra. Jag har glädjen att ha 44 500 kyrkotillhöriga i min församling. Jag känner dem inte men nu var ju huvudpoängen i Johannesevangeliets på herdens söndag att fåren kunde känna till herden, och det är lättare att ordna till om man orkar det. Det är inte bara ett skämt utan det är ett allvar i detta. Det handlar ju om att förstå att förkunnelsen är en viktig del av ledarskapet. För övrigt är det naturligtvis lättare att kunna skilja på styrning och ledning i en större organisation och på att kunna ha spetskompetens i olika områden som miljö eller personalledning osv.

Jag tänkte tala om de här församlingsråden, för vi har haft sådana i över 20 år i min församling och de väljs in direkt och det är ingen som har gnällt på det. Det är inte så stor kö på de jobben, men det finns tillräckligt många som är intresserade och skulle det bli en liten kö så väljer vi in dem också, så blir de lite fler. Det finns väl de som har velat ändra på det, men i över 20 år har vi haft det här systemet med indirekta val till församlingsråden och det fungerar, tycker jag, alldeles utmärkt. Ingen har i alla fall kommit på något bättre ännu. En sak som man däremot måste reflektera vidare över är det som Eva Brunne tog upp om ledarna för de här lokala församlingarna och råden som hör till, hur den organisationen ska se ut, det har man ju inte riktigt löst än.

Bifall till utskottets förslag. Det finns också en smärtgräns för hur stort ett pastorat bör vara förstås. Hela Sverige kan ju inte vara ett pastorat med ärkebiskopen som kyrkoherde. Det finns alltså en smärtgräns, men det hade man ju hoppats att det skulle lösa sig under resans gång.

HANS ULFVEBRAND:

Ordförande! Bifall till utskottets förslag med Olle Reichenbergs tilläggsyrkande när det gäller antal ledamöter i kyrkofullmäktige.

Krismedvetande har vi hört att vi behöver ha, och det behöver vi ha varje dag i kyrkan. Vi lever just nu i vaksamhetens och väntas vecka. Men vi behöver också ett självförtroende med stor ödmjukhet. Vi tror väl att vi som kyrka har någonting att bidra med i människors liv och i samhällslivet. Enighet i det nödvändiga, det var väl Augustinus det. Ekonomiska bärkraftiga enheter över tid är enighet i det nödvändiga. Administration på lätta fötter för själva grunduppgiftens skull och stor frihet i det pastoralala. Det var utredningens tanke och som är utredningens tanke, stor frihet i det pastoralala. Om det till exempel i en innerstadsförsamling, där jag är, finns ett engagemang i en speciell fråga och motsvarande engagemang i

en förortsförsamling eller i en skärgårdsförsamling, så kan man samarbeta i denna fråga oavsett var man bor. Inga beslut i kyrkomötet blir konkreta i en enda församling utan personlig och gemensam bön. Gemensam disciplin, det betyder ju att vara lärjunge, gemensam observans, gemensamma tankar och gemensam handling i varje församling om och om och om igen.

Chef, ledare och medarbetare har ett gemensamt ansvar, fast olika funktioner. Jag tror att det just nu är viktigt med chefskap och ledarskap, men det är minst lika viktigt vad en medarbetare har för ansvar i det gemensamma. Det är en mycket viktig fråga på de flesta arbetsplatser i dag, inte bara i kyrkan. Församlingarna är den viktigaste enheten, ja så är det, det är riktigt, men alla våra kyrkliga miljöer oavsett nivå behöver ha egen olja till sina facklor för att samspelet ska kunna fungera i hela kyrkan.

LILIAN NILSSON:

Jag börjar med att ge ett litet kort vittnesbörd. När jag klev in i stiftstinget i början på 70-talet gjorde jag ett väldigt frimodigt inlägg. Redan då tyckte jag att Svenska kyrkans organisation var väldigt toppstyrd. Jag tänkte att om kyrkoherden och alla präster verkligen skulle få vara ute bland folken, att vi som kyrka skulle leva nära varandra i omsorg om varandra, om evangeliet, det som är kyrkans centrum.

Nu har det gått drygt 40 år och när jag har tagit del av den här utredningen tycker jag att det tog lite tid men jag är på väg att få lite bönesvar just när det gäller det. Det här handlar ju just om att vi kan göra struktur, administration, organisation och förenkla den, men det absolut viktigaste och det är den grundläggande nivån. Vi har hört många fina inlägg om rädslan att den kommer att få stryka på foten. När jag har läst det här, när vi har samtalat, måste det här också kunna få vara ett redskap om vi som förtroendevalda tar det fulla ansvaret. Det är vårt uppdrag att inte se bara till vårt eget, församling och pastorat. Vi måste se helheten. I min egen lilla församling där de som har varit väldigt engagerade ideellt och i frivillighet ser det här med rädsla: Var kommer vi att få vara med och påverka? Kommer vi att få ge våra förslag när besluten ska fattas där?

Jag stöder det förslag som ligger, men det vilar väldigt mycket på oss som förtroendevalda. Må Gud hjälpa oss!

MARGARETA CARLENIUS:

Ordförande, kyrkomötesledamöter, åhörare, biskopar! Det har varit en fantastisk resa att sitta med i strukturutredningen, att tillsammans arbeta med stora knepiga frågor och vända på varenda sten vi har sett utefter vägen, och sedan kommit fram till ett så här enigt förslag. Det är en stor glädje.

Ur ett kyrkoherdeperspektiv ser jag det som att vi har lyckats väldigt bra med våra förslag om att ta det pastorala ansvaret både på styrning och ledningsfunktionerna, att se över ett större ekonomiskt ansvar som församlingen kan ha som gör att församlingen får en större frihet genom att ingå i pastoratet, att administrativt fungera smidigare och att vi där också kan skapa högre utbildningskvaliteter för de som är anställda. I och med att församlingen ingår i ett pastorat kan man också ha olika spetskompetenser. Man behöver inte ha konfirmandundervisning i varje församling, man kan ha det i den församling där konfirmanderna finns och där man har en bra ledning på konfirmandsidan. Man kan inrikta en annan församling på diakonin, men man gör de grundläggande uppgifterna i pastoratet. Den ekonomiska solidariteten blir större. Några har under debattens gång funderat över att de inte är beredda på det här. Vi är inte

färdiga, vi har inte kommit så här långt och man är orolig för öppenheten i förslaget. Ja, det är dags att vi ser att vi också är myndiga förtroendevalda, att vi får ta egna ansvar, att vi inte detaljstyr utan att vi är myndiga. Rädslan för det nya, att vi också har det som uppdrag att bereda vägen för det nya, det är våra uppdrag som förtroendevalda från kyrkomötet och till stift och församlingar. Vi ökar demokratin och vi får många fler som har möjlighet att engagera för styrningen i församlingarna, antingen det är en liten församling eller en stor församling.

FÖRSTE VICE ORDFÖRANDE KARIN PERERS:

Jag vill göra två av förslagsställarna uppmärksamma på att vad gäller Christer Kax Sundbergs förslag så uppfattar vi att det gäller formulering i motivskrivning i utskottsbetänkandet och det är inte sådant som kyrkomötet brukar ta ställning till. Vad gäller yrkandet om bifall till kyrkostyrelsens förslag gör kyrkans chefsjurist oss uppmärksamma på att här föreligger fler skillnader mellan kyrkostyrelsens förslag och utskottets förslag än årtalet när det gäller Göteborg. Det är bland annat de förändringar som finns presenterade i det extra papper som i dag är lagt till kyrkomötet från organisationsutskottet.

Kan kyrkomötet ajournera sitt arbete till kl 14? Finner att vi beslutar så.

ORDFÖRANDE GUNNAR SIBBMARK:

Kyrkomötet återupptar förhandlingarna. Jag vill säga två saker innan vi börjar debatten igen. Några har frågat när vi tar middagspaus idag och det gör vi kl 18–19. Under förmiddagens debatt har det yrkats återremiss från några håll. Begreppet ”återremiss” finns inte i kyrkomötets arbetsordning. Alla ärenden som har kommit till kyrkomötets bord ska avgöras under årets kyrkomöte. Det innebär att om det är något man inte är nöjd med så kan man yrka avslag på den punkten och eventuellt också kombinera det med ett uppdrag till kyrkostyrelsen att återkomma till nästa år med ett nytt förslag. Det kan gälla delar av förslaget eller hela förslaget, men återremiss kan vi inte ta upp. Ni som har yrkat återremiss uppmanas att ändra den formuleringen och lämna in ett nytt yrkande. Förstår ni vad jag menar? Alltså, ni kan yrka avslag på en enskild punkt och begära att kyrkostyrelsen återkommer med en annan formulering eller annat förslag nästa år eller hela förslaget får utgå och den får återkomma nästa år. Återremiss tar vi alltså inte upp i yrkandet.

MATS HAGELIN:

Ordförande, ledamöter och biskopar! Jag vill börja med att yrka bifall till Organisationsutskottets betänkande. ”Närhet och samverkan”, så heter strukturutredningens betänkande. Närhet till människorna i den gudstjänstfirande församlingen lokalt och ett i övrigt viktigt församlingsarbete. Samverkan i övergripande frågor rörande till exempel ekonomi och administration, men med pastoral ledning. ”Närhet och samverkan” skulle vi också kunna dagens betänkande som nu föreligger från Organisationsutskottet och som vi nu har att ta ställning till. Vi har redan hört många tidigare talare som talat om den långa väg som föregått dagens betänkande, och dagens långa debatt vittnar också om att strukturfrågorna är viktiga i vår kyrka. Nu har vi möjlighet att fatta ett beslut som gör att vi fortsatt kan forma vår kyrka till levande församlingar och pastorat. Jag vill särskilt fästa ledamöternas uppmärksamhet på sid 11 längst ned i betänkandet och längst upp på sid 12, där utskottet skriver: ”Kyrkostyrelsen uttalar att strukturutredningens ambition har varit att skapa en så enkel och flexibel lokal

struktur som möjligt. Förslagen har därför, enligt kyrkostyrelsen, som utgångspunkt att inte mer än nödvändigt ska regleras. Man menar att det ska lämnas öppet för församlingar och pastorat att finna lokala lösningar utifrån de förutsättningar som råder. Detta i sin tur grundar sig på övertygelsen om att de som vill samverka inom ett visst område är bäst skickade att bedöma vad som i ett enskilt fall är den lämpligaste samverkansformen.” Jag vill därför särskilt fästa ledamöternas uppmärksamhet på just dessa ord ”inte mer än nödvändigt ska regleras” och ”en så enkel och flexibel lokal struktur som möjligt”.

Alltså bifall till utskottets förslag. Jag vill också fästa er uppmärksamhet på det av Olle Reichenberg framlagda yrkandet.

CONNY BOLTENSTÅL:

Ordförande, biskopar, ledamöter, åhörare! Jag yrkar att kyrkomötet beslutar att övergångsbestämmelserna till kyrkoordningen ska medge att även Huddinge kyrkliga samfällighet får finnas kvar fram till den 31 december 2017.

Huddinge kyrkliga samfällighet är en flerpastoratssamfällighet i Stockholms stift som består av fyra pastorat och fyra församlingar med sammanlagt 54 000 kyrkotillhöriga. I sina remissvar om strukturutredningen var samtliga remissinstanser i Huddinge kyrkliga samfällighet starkt kritiska till förslaget i utredningen. Att redan den 1 januari 2014 slå samman våra samfälligheters fyra pastorat skulle bli synnerligt svårt och saknar helt lokalt stöd. Vi menar att inte bara Göteborg utan även Huddinge kyrkliga samfällighet har starkt behov av att beviljas förlängd övergångstid. Vi är visserligen mindre än Göteborg men behovet av en förlängd övergångstid finns ändå hos oss. Samfällighetens gränser överensstämmer med Huddinge kommun, och inom kommunen finns i dag över 100 000 invånare. Dessa fyra extra år kommer väsentligt att underlätta för de fyra pastoraten att antingen finna goda former för ett samgående eller finna nya vägar för fortsatt existens som fyra självständiga pastorat.

ARNOLD BOSTRÖM:

Ordförande, ledamöter! Jag tänker inte upprepa vad som tidigare har sagts här i debatten, men jag ser tyvärr inga dispensmöjligheter i utskottets betänkande, bortsett från Göteborg, och därför vill jag yrka avslag på förslaget. Dessutom tycker jag att det är synd att man inte har tagit större hänsyn till de olika motionerna i sitt förslag.

Jag ska nöja mig med att yrka bifall till motion 2012:47 angående samfälligheter och bifall till motion 2012:52 val av församlingsråd.

ELISABETH HOLMBLAD:

Ordförande, biskopar, ledamöter och åhörare både här och via webben! En sak som jag har saknat när jag har försökt att läsa den här är en ekonomisk analys, alltså en konsekvensanalys av hur det skulle påverka oss ekonomiskt. Det känns som om det är den bakomliggande tanken att nu ska vi tänka på hur vi spenderar våra pengar, men jag ser ingen riktigt ordentlig analys av det. Vi har pratat en del om de pastorala konsekvenserna som kan bli och bristen på analys där, men vi har ingen analys av hur det här påverkar barn och ungdomar, vilket vi kommer att prata mer om senare på det här kyrkomötet. Det är konstigt att man har haft så här mycket tid på sig och ändå inte lyckats skriva ner vad man har för tankar om vad det blir för konsekvenser. Jag anser inte att vi kan anta något som vi inte har funderat på och vad det egentligen betyder. Om jag ska gissa på vilka konsekvenser som rör ekonomin, så tänker jag att, slår man samman så kostar det

mindre. Det blir lite mindre arvode för att vi pratar om att det blir färre förtroendevalda, och det är bra. Men med större församlingar riskerar vi väl att få fler mellanchefer? Jag vet inte hur ni har sett mellanchefer men ofta så tycker jag att det verkar som att de mest tar pengar, och då sparar man inget på det. Det är klart att folk gör nytta, men att organisatoriskt så ifrågasätter jag om man faktiskt tjänar något på det.

Jag anser att vi inte kan anta det här och yrkar avslag på hela förslaget.

DANIEL TISELL:

Jag vill yrka bifall på min reservation bara för att förtydliga att jag självklart anser att det är Göteborgs stiftsstyrelse som ska bestämma hur framtiden ska se ut. Jag vill bara förtydliga det, men det är ju ingen motsättning till att bejaka min reservation på att ge Göteborg ett undantag. Det är ju klart att man kan komma fram till att man upphäver samfälligheten där om det är det bästa. I reservationen har jag försökt förklara att det är mängden och kombinationen av många faktorer som gör Göteborg unikt. Malmö samfällighet och pastorat blir väldigt stort i framtiden men där har man ingen domprost och ingen icketerritoriell församling. I Västerås finns det en domprost som i Uppsala, men där är man inte lika stora. Det är den här kombinationen som gör att jag tycker att det ska finnas en generositet mot Göteborg att tackla sina problem med framtiden. Det är självklart att det kommer att gå bra i Västerås med sina 10–11 församlingar. Jag noterade att i Malmö kommer man att gå från 16 till 6 församlingar, vilket för mig låter som församlingsdöd. Samtidigt kan inte jag stå upp och kritisera detta för jag har ingen aning om hur man tänker i Malmö. Jag hoppas att man i Göteborg kommer att ha många församlingar i framtiden och att de kommer att växa och leva oavsett vilken modell som man väljer. Jag är glad att jag inte sitter i den här stiftsstyrelsen. Jag bara bor i Göteborg för jag hade inte kunnat bestämma vilket av det. Det är en rävsax, pest eller kolera, så upplever många det i Göteborg. De allra flesta vill ha samfälligheten kvar. Jag tror att utvecklar man den, så är det mot större pastorat, 6–10 pastorat, för att få en bättre pastoral ledning men kunna ha kvar viktig verksamhet som är pastoralt viktig, som man inte kan ha, man kanske delar upp pastoraten.

Min bakgrund är att jag har jobbat i sjukhuskyrkan i Göteborg och även i Guldhedskyrkan där man samlar handikappverksamhet. Tack vare utjämnings-systemet får man 2,5 tjänst för att bedriva handikappverksamhet med Guldkören. Denna riskerar att raderas om man delar upp pastoratet, för man kommer inte ha råd att ha den kvar i samma omfattning. Att man har haft så starka sjukhuskyrkor i Göteborg till skillnad från övriga delar i landet har ju berott också på utjämningsystemet, att det finns folk som jobbar på en barncanceravdelning och möter folk i akuta lägen. Detta riskerar också att gå om intet. Men alternativet då? Ett så stort pastorat, lika stort som Karlstads stift, som Skara stift. Nej, det låter inte heller bra i mina öron. Jag är glad att jag slipper besluta om detta. Jag tror att Christina och Per säkert kommer att fatta goda beslut. De verkar inte vara överens, men det blir väl den där utslagsrösten då som ska avgöra det, men det blir ingen samlad röst i Göteborg.

Våga gå på min reservation! Den kommer inte att skada något övrigt pastorat i Svenska kyrkan.

OLLE BURELL:

Herr ordförande! Jag är också övertygad om att Göteborg kommer att hitta en lösning som är bra för alla kyrkotillhöriga i stiftet och i Göteborgs kommun. Över

huvud taget ska vi här försöka se möjligheterna, som jag återkommer till för att säga. Berth Löndahl tog upp en fråga som handlade om att det här skulle leda till att inflytandet flyttas från församlingarna till någon annanstans. Då måste vi ändå påminna oss om en sak, vi ska ju bära tillbaka det här beslutet till våra församlingar och pastorat. Vad hände med inflytandet i de tusen församlingar som har försvunnit? Det har ju fullkomligt upphört. Hela den här strukturutredningen handlar alltså om att stoppa församlingsdöden, så att församlingar ska kunna behålla ett inflytande. Om vi inte gör någonting, kommer ännu fler församlingar att helt upphöra.

Det har här också talats om direktval till församlingsråden, om det skulle vara en bra idé? Nej, det skulle det inte vara. Det skulle strida helt emot den bärande tanken i det här strukturförslaget, nämligen att hålla samman ansvar för ekonomi och verksamhet. I ett pastorat blir det kyrkofullmäktige och kyrkorådet som har ansvaret för att få ihop uttaget av kyrkoavgift med den kostnadssida som man kan ha råd med, och utifrån de lokala förhållandena går det att delegera mer eller mindre pengar och inflytande över dem till församlingsråden. Det här kommer alldeles säkert att se väldigt olika ut på olika håll i landet. Också inom ett pastorat kan det vara så att det finns en stor församling som kan få ihop ett stort församlingsråd med kanske 9 + 9 som idag, där någon kan ta ansvar för mycket kring personal och mycket pengar också, medan en annan liten församling som också ska få leva kvar i det här pastoratet faktiskt inte vill bära ett större ansvar än det som föreskrivs i kyrkoordningen, ett miniförsamlingsråd med 4 + 1. Det är ju också så att alla som bor i pastoratet har ett gemensamt ansvar för allt som händer i alla församlingar. Det är därför som det blir en församlingsinstruktion som är gemensam för hela pastoratet. Det är därför som det finns den här friheten att utforma delegationsordningar utifrån lokala förhållanden och det är också därför som vi gör det möjligt att i ett församlingsråd välja in personer som bor någon annanstans i pastoratet. Jag vill också nämna att det här är för socialdemokraternas del en omprövning av en tidigare ståndpunkt, och det är också vårt bidrag till att kunna hitta en kompromiss. Vi tror nämligen att det här var en av de svåra sakerna att lösa upp, och skälet till att det återkom så många motioner om friare församlingstillhörighet. Vi hoppas att även den frågan i och med det här är löst.

BERTH LÖNDAHL (REPLIK):

Det är ingen tvekan om att förslaget innehåller väldiga möjligheter. Problemet är att man inte har byggt skydd mot de risker det innehåller. Många här har talat om förslagets möjligheter, men man har också anat rakt igenom att det finns också omöjligheter i förslaget, alltså risker. De här riskerna är just att församlingar upphör i sin självständighet. Det du talar om att många församlingar har försvunnit och vad som hände med deras självständighet, jag tycker att du har en poäng i det. Det är jätteviktigt, men fortsatt inte på den linjen som jag tycker att förslaget ger utrymme för.

OLLE BURELL (REPLIK):

Ordförande! Den största risken i alla organisationer är ju vi enskilda individer. Det är ofta den mänskliga faktorn som ställer till det. Ingen kyrkoordning i världen kan försäkra oss mot alla misstag som skulle kunna göras. Här gäller det att vi försöker att tillsammans utifrån bästa förmåga hitta bra lösningar stift för stift, pastorat för pastorat och församling för församling. Därför tror jag också att

en sådan här lång debatt kan vara väldigt viktig så att vi verkligen ska ta till oss de här argumenten och se både möjligheter och hot, styrkor och svagheter.

BERTH LÖNDAHL (REPLIK):

Tack för det! Det är precis som du säger, att det är den mänskliga faktorn. Just därför måste man tänka efter hur skapar vi miljöer där den mänskliga faktorn inte får ett så fritt spelrum som den får nu mot de risker och faror som finns i det här förslaget.

BERTH LÖNDAHL:

Svenska kyrkan fungerar framför allt lokalt. I motsats till ska vi säga den kommunala verksamheten, i motsats till försäkringskassa och banker, är vårt primära möte med människor inte i form av att vi representerar funktioner, utan vi representerar personer. Det är enskilda ansikten man ska möta, att de ansikten man möter vare sig det är förtroendevalda, en kyrkoherde eller anställda så ska det vara ansikten som finns lokalt närvarande och representerar inte bara en församling utan också Kristi kyrkas Herre. Denna lokala närvaro är en av Svenska kyrkans stora viktiga arv som vi inte får låta gå förlorad när så mycket annat har flyttat från den lokala miljön i det svenska sammanhanget. Därför är det viktigt, det jag sa innan, med myndiga församlingar, med kontinuitet när det gäller de förtroendevalda, med kontinuitet när det gäller förtroendevaldas ansikten och personer direkt i närmiljön och att det inte finns möjlighet till att skapa en personalkarusell där personal blir omflyttningsbar. I det ögonblicket kommer församlingarna och pastoraten att förlora medlemmar. En av vår viktigaste del i vårt kapital i Sverige som kyrka är just att, jag skulle våga påstå nämligen, väldigt många av Svenska kyrkans medlemmar har relation till de som är aktiva i en församling. Flytta därför inte besluten allt längre bort, det kommer att leda till medlemsras. Ingemar L Scott har i en artikel visat på att där sammanläggningar har skett, där har det fått som konsekvens att antalet deltagare i främst huvudgudstjänster, men också i det samlade gudstjänstlivet, har minskat. Där sammanläggningar har skett har det minskat med upp till 20 procent under några få år jämfört med motsvarande storlekar eller motsvarande omgivande församlingar. Jag tror också att den här utredningen har möjligheter, men man måste skapa skydd mot de risker som finns. Här har varken gjorts varken konsekvensanalys när det gäller pastorala konsekvenser, ekonomiska konsekvenser eller arbetsmiljömässiga konsekvenser. Sådant måste vara elementärt. Om en avsikt är att skapa ekonomiskt bärkraftiga enheter men man har inte visat på att ekonomin blir bättre eller hur det sker. Då är det någonting som brister.

Jag har redan yrkat avslag på hela utredningen.

MARTA AXNER:

Kyrkomötesvänner! Mycket av det jag hade tänkt säga sa nyss Olle Burell, och jag ska inte upprepa allt det han har sagt. Jag vill bara inskräpa att det finns inte bara en stor frihet i förslaget utan det är också bra med direkta val till pastoratsnivån, som Olle tog upp. De här direkta valen till pastoratsnivån är förutsättningen för hela den här friheten. Om man har reglerade direkta val på församlingsnivå så faller ju hela modellen med sammanhållet ansvar, och även möjlighet till friare valbarhet och en friare möjlighet att organisera sig på pastoratsnivå och dela in sig i församlingar osv. Det är inte något som har kompromissats bort eller bara lagts till av någon sorts allmän centraliseringsiver, utan det är en av grundbultarna i själva modellen. Som jag sa i mitt förra inlägg vilar det nu ett stort ansvar på oss

när vi kommer hem, att organisera oss väl men också i väldigt hög grad att inför valet nominera kandidater från alla delar av det som nu blir pastorat, alltså från alla församlingar, kanske även på distrikts- eller sockennivå. Och när det sedan väljs både församlingsråd och kyrkoråd se till att det inte blir några få från innerstan eller motsvarande som tar allt ansvar. Man måste se till att det blir en bred förankring, och att man i församlingsråden lyssnar på församlingsmötena men också att se till att det finns en god koppling till fullmäktige osv. Det här kommer inte att ske automatiskt. Det är ett arbete som vi får fortsätta att göra tillsammans.

Jag yrkar fortfarande bifall till utskottets förslag.

ANDERS ROOS:

Herr ordförande! I mitt förra anförande pratade jag om struktur och andlighet. Nu ska jag prata om andar. I Sollentuna finns 65 000 människor. Ungefär 40 000 tillhör Svenska kyrkan. Jag känner inte alla, men jag tror att de flesta känner igen mig och där är Johan (Blix) och jag i samma båt ungefär. Så här blir det. Det gäller att ta vara på de mötena som man har, att göra de verkliga och göra innehåll i dem. För att leva och arbeta i ett stort pastorat, i en stor församling, är ibland ett vågspel för det är så mycket som kan gå fel. Men det kan det göra i en liten församling också. Då gäller det att inte gripas och behärskas av räddhågens ande. Hade vi gripits och behärskats av den räddhågens ande i Sollentuna hade vi inte varit där vi är i dag, det är jag alldeles övertygad om. Men det tycks mig som om mycket i samtalen om strukturer präglas av just räddhågens ande, och detta är inte Guds ande. Istället tror jag att det gäller att våga vila i och drivas av frimodighetens ande och det är Guds ande. Men det tycks mig som om några sitt namn till trots har mist just den anden. Det ser väldigt olika ut i Svenska kyrkan och jag kan ana, se och förstå den oro som finns när man ska göra något nytt. Men oro behöver inte förvandlas till rädsla. I församlingen hemma har vi försökt sträva efter att skapa pastorala strukturer så nära den gudstjänstfirande församlingen som möjligt. Det är där som arbetet sker, det är där som livet är. Det vi försöker och kan göra gemensamt, gör vi gemensamt men diktat uppifrån försöker vi låta bli. Lösningen heter fördelning av arbete och ansvar, delegation till anställda, ideella medarbetare och till blandade grupper. Det är inte alltid som kyrkoherden och kyrkorådet har rätt. I en organisation behöver vi ha frimodighetens ande, inte räddhågens ande, för då kan man leva ett församlingsliv som är livgivande även i stora strukturer. Då föds och utvecklas glädjen och lovsången och det vore väl bra om det svepte en livgivande påskvind genom hela Svenska kyrkan.

NILS GÅRDER:

Herr ordförande! Dagens diskussion har, tycker jag, med rätta satt fokus på en del i ändringsförslaget som är viktig, nämligen församlingarnas rätt att utse församlingsråd. Det var en av de brister som enligt min uppfattning fanns i utredningsförslaget och som inte var acceptabelt, och därför har jag och många andra i POSK-gruppen varit angelägna om att stärka församlingarnas inflytande över valet av församlingsråd. Det var därför med glädje vi konstaterade att vi kunde få en majoritet för den uppfattningen i kyrkostyrelsen. Jag tycker att uttrycket, som kommit fram i förslaget 3 kap. 23 § att man ska säkerställa församlingens inflytande är viktigt att uppmärksamma. Det innebär att förutsatt att det finns en levande församling med ett engagemang och där man har vid ett nomineringsmöte framfört förslag så ska också kyrkofullmäktige ta hänsyn till detta när kyrko-

fullmäktige väljer församlingsråd. Det är att säkerställa församlingens inflytande. Om kyrkofullmäktige inte skulle respektera detta och ta hänsyn till nomineringsmötet, då instämmer jag i kritiker här som ifrågasätter systemet och då måste ärendet komma tillbaka till kyrkostyrelsen. Men som jag ser det är detta ett tydligt steg framåt i förhållande till utredningsförslaget och det ger förutsättningar för ett inflytande. Det kan liknas vid den situation som gällde i flerpastorats-samfälligheterna före reformerna 1980 när man hade kyrkstämmor i respektive församling. Avslutningsvis, herr ordförande, med tanke på vår främste frälsnings-soldat, om det uttrycket tillåts för Dag Sandahl, jag förstår detta med reträttens svårigheter. Jag skulle dock vilja säga att beskrivningen inte är fullständig. Det som behövs i en situation när man har gjort stora förluster, och det är sant som Dag säger, är vad man brukar kalla en omgruppering, att anpassa sig efter förhållandena för att fortsatt kunna bjuda motstånd och arbeta framåt. Reträtten är svår. Man kan också citera filosofen von Wright som säger att styra i nerförs-backe tillhör de svåraste uppgifterna för personer med politiskt ledaransvar. Men det är det vi måste göra och på ett klokt sätt. Och på de resterande femton sekunderna kan jag säga till sjömanspastorn Sidenvall att när vinden är svag ska man skota löst, inte stramt.

ANDERS NIHLGÅRD:

Kära vänner! Det verkar ju som om det var en rätt stor minoritet för att problemet med utskottets förslag och kyrkostyrelsens förslag, är det här med den enskilda församlingens styrelse, hur den ska väljas. Jag vill tala om en stor enighet så skulle den ju lätt kunna uppkomma genom att vi beslutar att det är den enskilda församlingen som ska välja församlingsstyrelse. Det kan inte kosta så många kronor. Finns det inte tillräckligt med ledamöter för ett församlingsråd då finns det ju inte tillräckligt många som firar gudstjänster heller och då kan det ju inte vara en församling. Det är ju bara en sådan liten ändring som behöver göras, så det hoppas jag att vi gör.

BERTIL MURRAY:

Ordförande, biskopar, ledamöter! Jag yrkar avslag på utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt bilaga 1 A och jag yrkar att kyrkostyrelsen återkommer med ett nytt förslag till reglering av strukturfrågorna. Den s.k. strukturutredningen säger på sid 235 längst ned, om någon missat det, "att det finns mycket som talar för att församlingen ska vara den enda reglerade lokala nivån". Ett ögonblick av pastoral reflexion. Varför kör man inte vidare på det spåret? Jo, säger man på sid 236, rad 8: "Resultatet skulle bli att en fortsatt omfattande församlingsreglering skulle ske." Har ni hört argumenten upprepas under överläggningen i dag samtidigt som samma personer och nomineringsgrupper bestämmer om den ena sammanläggningen efter den andra. Hindrar då utskottets förslag att nedgången fortsätter? Nej, Malmö kommer att minska från 16 till 6 församlingar i samband med att strukturutredningens förslag går igenom. Även om dagens församlingar behålls, berövas de på identitet, innehåll och inflytande. En liten grupp av kyrkopolitiker ska styra hela Uppsala. En annan grupp ska styra hela Gävle, en tredje grupp hela Örebro osv. Är det någon som på fullt allvar tror att det leder till att kyrkan växer, vitaliseras, får mer engagemang för de utsatta, mer värme, mer ekonomisk generositet? Dess värre är det som vi nu bevittnar en nedmontering av engagemang, lokala initiativ och kraft. Vi står inför oerhörda utmaningar med sjunkande medlemstal och vikande ekonomi. Hade det då gått att möta dessa utmaningar på ett annat sätt? Ja, självklart, med bevarat

inflytande och självständighet för den lokala församlingen om man bara ville, men majoriteten ville inte. Vad hjälper det då att man med kraftfulla röster talar om den demokratiska folkkyrkan? Man vill absolut inte, inte på några som helst omständigheter, låta den lokala församlingen självständigt utse sina företrädare. Jo, man ska lyssna till församlingsmöten men det ska vägas mot andra frågor, hur fullmäktige ser på det. Det fanns andra röster i kyrkostyrelsen men också de som tänkte annorlunda vek sig. Kampen för demokrati i församlingen har förändrats, majoriteten har svikit. Notera i morgon hur de olika grupperna kommer att rösta i den här frågan.

Avslag på utskottets förslag till förändringar.

TORGNY LARSSON (REPLIK):

Ordförande! Jag vill bara helt kort till Bertil Murray säga att det här förslaget innebär förutsättningar för att kunna stoppa församlingsdöden. Jag tror tvärtom, att det kan skapa bättre möjligheter. Låt mig bara ge en liten bild från den lilla församlingen Klövedal på Tjörn, som ingår i en samfällighet med fyra församlingar, där jag är ersättare. Vad talade vi om vid senaste tillfället? Det var om Guds bilden i en halvtimme, det var om hur vi ska få arbeta med frivilliga krafter och sedan så handlade det om vem som ska ordna med kyrkkaffet på 1 söndagen i advent. Jag tycker att det här var en väldigt fin bild för hur församlingsråd skulle kunna arbeta i framtiden, ett exempel på att ingenting är för litet, ingenting är för stort. Förslaget innebär goda förutsättningar att kunna förbättra församlingsarbetet samtidigt som man slipper att sköta de tunga frågorna om personal, ekonomi och annat.

BERTIL MURRAY (REPLIK):

Resultatet kan bli som du säger och kommer säkert att bli så på sina ställen. Samtidigt har vi hört under debatten att det här också skulle kunna säkra att sockennamnen består osv. Frågan i sista änden är – kommer vi att ha kvar ett skal utan innehåll? När man berövar församlingen rätten att utse sina företrädare och när man på andra sätt förändrar bilden av vad en församling är, då hjälper det kanske ändå inte att ett antal församlingar består.

LENNART SACRÉDEUS:

Ordförande, kyrkomötesombud! I mitt första inlägg för Kristdemokrater för en levande kyrka tog jag upp frågeställningen, som vi har aktualiserat efter bästa förmåga i kyrkostyrelsen, vad en församling är och vad församlingen blir om den inte regelbundet firar gudstjänst i ett läge när det beslut vi är på väg att fatta i praktiken innebär att pastoratet övertar församlingens pastorala uppgifter. Utifrån det så kan man inte komma ifrån att Ola Isacssons från POSK motion 2012:61 är väldigt relevant och befogad.

Jag yrkar därför bifall till motion 2012:61 från Ola Isacsson för gudstjänstlivet, för församlingens fortsatta roll och att församlingen är den grundläggande enheten för gudstjänstlivet, att vi med det här beslutet inte får en inriktning som leder ytterligare avveckling av gudstjänstlivet.

Det har också här talats om kyrkstämman, ett ord som i vissas mun och i vissas ögon är lätt förhatligt. Jag får säga det en gång till utan att det uppstår kvälningar bland en del ledamöter här, kyrkstämman, för det är i praktiken det som församlingsmötet innebär. Det sades bland annat från en talare här att kyrkstämman eller församlingsmötet inte får leda till att den "exklusiva gruppen av gudstjänstfirande" tar över utan att den bredare gruppen i församlingen är med

och styr. Till både gudstjänster, kyrkstämman eller om det kommer att heta församlingsmötet eller församlingsstämma är ju alla välkomna. Jag tycker att vi ska vara varsamma i språkbruket att inte kalla den tappra skara, för den är alltmer tapper och på många håll allt mindre, som firar gudstjänst, församlingens kärna i gudstjänstlivet, för exklusiv och exklusiv i nedlåtande mening. Man kan inte inbjuda församlingsborna till en gudstjänst för att säga att nu blir ni välkomna till en exklusiv skara, och nåde om ni skulle vara så aktiva att ni går på kyrkstämman och fattar beslut där. Det här med ”vi och dom” är ett väldigt effektivt sätt att skapa bekymmer i Svenska kyrkan. Alla är välkomna till den framtida kyrkstämman även den s.k. exklusiva grupp som tålmodigt och tappert firar gudstjänst därför att de inte kan någonting annat och känner behov därav.

Bifall till motion 2012:61.

STAFFAN HOLMGREN:

Ordförande! Jag vill ta upp motion 2012:41 om partiella samfälligheter, som flera har talat om. Motionen hade till syfte att försäkra att kyrkostyrelsen verkligen lägger fram ett förslag av samverkansfunktioner. Nu är den här utredningen tillsatt, och jag har goda förhoppningar om att utredaren kommer att lägga förslag om partiella samfälligheter. Jag hoppas också att kyrkostyrelsen följer ett sådant förslag, vilket var tanken med punkt 1 i motionen att kyrkomötet skulle kunna fatta ett principbeslut om det nu. Nu säger Kyrkorättsutskottet att det inte är möjligt att göra och det får man finna sig i. Punkt 2 i motionen var att man skulle ge kyrkostyrelsen i uppdrag att till nästa kyrkomöte framlägga förslag om detta. Det finns ingen anledning att i dagsläget yrka bifall till den punkten. Däremot så kan jag tänka mig att bifalla Britt Louise Agrells motion 2012:36, som är något bredare i sin utformning men ändå tydlig med att ge ett uppdrag till kyrkostyrelsen.

Jag yrkar bifall till motion 2012:36.

Med anledning av vad biskop Per Eckerdal sa måste jag säga ett par ord till om Göteborg. Jag lovade Hakon Långström att jag skulle nämna ordet Göteborg minst en gång till, och nu har jag gjort detta. Jag vill påtala att i den gamla församlingsstyrelselagen, som jag tror fanns till 1991, var det så att Göteborgs kyrkliga samfällighet hade en exklusivitet genom att riksdagen hade beslutat att skriva in i lagen att Göteborg var en samfällighet. De som funderar på om det är omöjligt att ha ett undantag för Göteborg, är det i så fall en gammal god tradition som gällde i över hundra år. Jag vill försäkra biskop Eckerdal om att jag tror inte att det är någon här som tar miste på kyrkomötet och stiftsstyrelsen i Göteborg, åtminstone gör inte vi det som är från Göteborg. Det är nog så att kyrkomötet är överställt stiftsstyrelsen genom att vi reglerar de övergripande frågorna och möjliggör att samfällighet får finnas eller inte finnas. Jag vill skicka med den hälsningen till biskopen att han tar med sig den här diskussionen som finns här i dag och inte hitta på några tokerier när det gäller beslut som berör Göteborgs kyrkliga samfällighet.

LEIF NORDLANDER:

Ordförande, biskopar, ledamöter, åhörare när och fjärran! Jag yrkar till motionerna 2012:16, 2012:12 och 2012:45 av Bertil Murray, Kjell Petersson och Dag Sandahl samt att utöka respittiden för genomförande generellt och inte bara för Göteborgs kyrkliga samfällighet även om vi har vältalare för den. Om nu Anders Roos tror att vi i Frimodig kyrka saknar frimodighetens ande har han anammat räddhågens ande, så skulle jag snarare tro att det är en hel del som saknar urskiljandets gäva

den som bland annat uppträder i nyspråkiga dimridåer och makfullkomlighet. Det är det allvarliga. Vi måste ta oron ute i landet på allvar. Direktval till församlingarna är ett uttryck för det, en önskan, en vilja att själva besluta. Låt pastorat och församlingar själva besluta sedan om partiella samfälligheter samt att initiera ett arbete om konstruktiva pastorala strukturer för Svenska kyrkan från kyrkostyrelsens sida. Församlingen är platsen där Guds ord förkunnas och sakramenten rätt förvaltas. Det är konstituerande för församlingen och för kyrkan. Den grundläggande enheten är församlingen och därför är det av vikt att församlingen också har ett eget mandat direkt från församlingsborna. Församlingarna är mogna och myndiga ansvarstagande enheter och människor som också ska ha sitt eget självbestämmande. Det som Organisationsutskottets betänkande gör är att ta ifrån självbestämmandet och det är det allvarliga. Det finns många goda sidor i detta men tar man bort grundbulten så rasar alltihop.

ANDERS ROOS (REPLIK):

Oro och räddhågens ande är inte samma sak, men känner mer av räddhågens ande än av oron.

LEIF NORDLANDER (REPLIK):

Då vill jag bara försäkra broder Roos att jag har varken räddhåga eller oro. Tas nu det här beslutet då kommer vi att arbeta med frimodighet i Frimodig kyrka för att vi ska bli dubbelt så många i detta sammanhang.

ANDERS ROOS (REPLIK):

Det vore bättre om ni arbetade med frimodighet i församlingarna.

LEIF NORDLANDER (REPLIK):

Ja, då får du fråga min biskop hur det står till i Vara pastorat och jag tror inte att han har mycket att invända.

DAN SARKAR:

Jag är lite nyfiken. I kyrkostyrelsen är beredd att ta sådana initiativ som krävs för att det ska bli en revision av Lagen om Svenska kyrkan så att den överensstämmer med den nya strukturen, nämligen att Svenska kyrkan framträder som församlingar eller pastorat och stift?

HANS OLOF ANDRÉN:

Herr ordförande! Strukturutredningen är nu vid en lång resas slutpunkt. Jag var handelsresande i strukturutredningen under förra året och har faktiskt hållit föredrag om utredningens förslag så sent som för två veckor sedan vid Svenska kyrkans fastighetsdagar. Reaktionerna var på de flesta håll mycket positiva, och remissvaren överväldigande positiva på de allra flesta områden. Kyrkostyrelsen har gett oss en skrivelse som i allt väsentligt följer våra förslag, och nu är Organisationsutskottet också i allt väsentligt positiv till utredningsförslagen. Så visst är jag väldigt glad över uppslutningen kring våra förslag även om jag inser att det finns väldigt mycket kvar att göra, för det är nu det börjar. Vi har ett gigantiskt informationsarbete framför oss att berätta om hur det blev och vad man måste göra lokalt. Lyckligtvis är det inte så jättestora förändringar för de flesta, men på sina håll blir det nog en hel del arbete ändå innan allt är på plats.

När jag har varit ute och pratat om strukturutredningen har jag sammanfattat med vad jag kallar förslagets tre grundbultar. Det första är Styra och leda. Vi

måste ha pastoral styrning, dvs. kyrkoråd eller församlingsråd, och pastoral ledning, dvs. kyrkoherde eller annan arbetsledande präst på alla nivåer i vår organisation. Det har vi inte i dag i samfälligheterna. Pastoraten saknar pastoral styrning, och flerpastoratssamfälligheterna saknar både ledning och styrning.

För det andra, Andligt och världsligt. Vi måste föra samman ansvaret för det pastorala och för förvaltning, ekonomi, personal, byggnader och kyrkogårdar. Det gör vi inte i dag.

För det tredje, Närhet och samverkan. Vi måste kunna skapa och bevara församlingssamfundskaper kring gudstjänsten, kring kyrkan och församlingssamfundet utan att tynga samfundskaper med någon större administration samtidigt som vi måste ha en effektiv och bärkraftig samverkan inom pastoratet. Det är vi inte så bra på i dag heller.

En sista reflexion. Vi kan ha världens bästa organisation och vara andligen stendöda. Vi kan ha en helt omöjlig organisation som fylls med ett intensivt andligt liv. Det är viktigt med organisation, men det finns det som är viktigare i församling och kyrka. Väckelse låter sig inte organiseras fram, anden blåser som den vill, det är vårt grundläggande arbetsvillkor. Vi kan ställa oss till förfogande för den Heliga andens verkan, men vi kan inte styra över den.

Herr ordförande, bifall till utskottets hemställan.

BRITT LOUISE AGRELL:

Ordförande! Med hänvisning till vad Hans Olof sa tycker jag att vi ska be om Helig ande i det här.

Jag vill först bara säga att vi var flera i kyrkostyrelsen som ville stärka församlingsrådets möjligheter att ta ansvar. Jag är glad att vi tillsammans fick till stånd det som Nils Gårder sa, nämligen att säkerställa församlingsrådets inflytande i förhållande till strukturutredningens förslag. I dag har det bara handlat i princip om den förändring som blev att församlingsmötet skulle nominera ledamöter till församlingsråden. En annan viktig del som också förändrades var ju att det blev ett större inflytande för församlingsråden när det gäller församlingsinstruktionen. Där ska kyrkoråd och församlingsråd samarbeta för att bereda församlingsinstruktionen, och det vet vi att den är det viktiga styrinstrumentet som vi har att använda oss av. Därför är det utomordentligt viktigt att församlingen i pastoratet har ett inflytande, och vi hoppas verkligen att det ska fungera på ett bra sätt.

Till sist vill jag än en gång yrka bifall till motion 2012:36 som alltså säkerställer att kyrkostyrelsen återkommer med ett förslag till samverkansform för begravningsverksamheten till nästa års kyrkomöte. Vilken samverkansform det blir, det får utredningen utvisa, men det viktiga är att vi vet att det kommer ett förslag från kyrkostyrelsen som kan besluta om detta, en samverkansform för begravningsverksamheten på 2013 års kyrkomöte.

TORGNY LARSSON:

Ordförande! Jag ska inte göra något försök att sammanfatta debatten. Efter många och kloka inlägg yrkar jag bifall till utskottet, dess hemställan i dess helhet. Det innebär på en punkt ändring av kyrkostyrelsens förslag. Det innebär också avslag på reservationerna, avslag på motionerna. Jag yrkar också avslag på tilläggsyrkandet som har framlagts av Olle Reichenberg, möjligen av flera. Jag menar att sådana här saker måste beredas innan de plötsligt i dag kan komma till uttryck. Jag vill bara lägga till angående motion 2012:36 om begravningsverksamheten som Britt Louise Agrell har talat för, att förslaget i dess helhet innebär ett

försök till förenkling, och jag är själv väldigt skeptisk till att skapa partiella samfälligheter. Det handlar också om, som flera har sagt, styrning och ledning, som ska utgöra ett naturligt utflöde av församlingarnas verksamhet även om begravningsverksamheten samtidigt är en samhällelig uppgift och kyrkan gör det på samhällets uppdrag.

Bifall till utskottet.

BRITT LOUISE AGRELL (REPLIK):

Jag har inte sagt att det måste bli partiell samfällighet. Jag har sagt att det måste bli en samverkansform och sedan får den här utredningen som kyrkostyrelsen redan har tillsatt utvisa vilken samverkansform som är den lämpliga.

SUZANNE FREDBORG:

Ordförande, ledamöter, biskopar! Jag begärde ordet med anledning av att jag vill instämma i det av Olle Reichenberg framställda tilläggsyrkandet. Jag vill också koppla till Olle Burells anförande där han nämnde de här möjligheterna att man kan anpassa. Det finns en stor samstämmighet kring Organisationsutskottets förslag till nya strukturer i Svenska kyrkan. Det finns en liten passus som man tydligen har förbisett, och det är 3 kap. § 5, andra avdelningen, där det finns en god tanke att man har tagit modellen från samfälligheter tidigare och har krympt antalet i förhållande till det som gällde för samfälligheter. Men man har inte diskuterat det här i utskottet. Det finns inte motiverat någonstans varför man har gjort den här förändringen, och man har inte haft med det i remissbehandlingen. Jag har talat med folk från flera nomineringsgrupper och man har förbisett att det här för församlingar betyder en utökning. När vi nu är så sams om att man ska försöka anpassa och göra det möjligt att ändå hitta lokala strukturer som fungerar, så vill jag bara vädja till kyrkomötets ledamöter att kunna tänka sig den möjlighet som anges med Olle Reichenbergs tilläggsyrkande, för man kan ju ha hur många som helst men att man går tillbaka till den skrivning som finns nu i § 5 med de lägre beloppen. Det står ju "minst" där också. Alla de som vill ha fler har fulla möjligheter men man måste inte gå upp i antal.

Jag yrkar bifall och instämmer i Olle Reichenbergs tilläggsyrkande och i övrigt till utskottets yrkande.

Beslut i ärendet återfinns i kyrkomötets protokoll, § 86.